

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH NA ŠUMPERSKU

Autor: Helena Hloušková

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Veselský, PhD.

Olomouc 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zájmové vzdělávání dospělých na Šumpersku“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne. 26.3.2024

Podpis .....

ANOTACE

Jméno a příjmení: Helena Hloušková

Katedra: Sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

Studijní program: Andragogika se zaměřením na personální rozvoj

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Veselský, Ph.D

Rok obhajoby: 2024

Název práce: Zájmové vzdělávání dospělých na Šumpersku

Anotace práce:

Tématem této bakalářské práce je zájmové vzdělávání dospělých na Šumpersku. Cílem práce je získat informace o preferencích a případných překážkách v zájmovém vzdělávání dospělých. Teoretická část nabízí informace o celoživotním vzdělávání a učení, fází tohoto učení, dále specifikuje charakteristiku a bariéry zájmového vzdělávání, poskytování a úskalí zájmového vzdělávání všeobecně v ČR a podrobněji na Šumpersku. Praktická část nabízí výzkumné šetření od stanovení hypotéz po zpracování a analýzu dat. Pro tuto práci jsem využila kvantitativní metodu sběru dat pomocí vlastního dotazníku.

Klíčová slova: dospělý, zájmové vzdělávání, překážky, preference

Název anglicky: Adult education of interest on Šumpersko

Anotace anglicky:

The topic of this bachelor's thesis is interest-based education of adults in the Šumperk region. The aim of the thesis is to obtain information about preferences and possible obstacles in interest-based education of adults. The theoretical part offers information about lifelong education and learning, the phases of this learning, and further specifies the characteristics and barriers

of interest-based education, the provision and pitfalls of interest-based education in general in the Czech Republic and in more detail in the Šumperk region. The practical part offers a research investigation from the establishment of hypotheses to the processing and analysis of data. For this work, I used the quantitative method of data collection using my own questionnaire..

Klíčová slova anglicky: adult, interest education, barriers, preference,

Názvy příloh vázaných v práci : Příloha č. 1 : Dotazník

Počet literatury a zdrojů: 28

Rozsah práce: 57 stran

Jazyk práce: česky

Poděkování:

Děkuji za vstřícný, laskavý a profesionální přístup vedoucímu této práce Mgr. Pavlu Veselskému Ph.D.

OBSAH

Úvod	str. 7
1. Celoživotní vzdělávání a učení	9
1.1 Fáze celoživotního vzděláván a učení	9
1..1.1 Počáteční vzdělávání	9
1..1.2 Další vzdělávání	10
1..1.3 Formální vzdělávání	10
1..1.4 Neformální vzdělávání	11
1..1.5 Informální učení	11
2. Neformální vzdělávání dospělých osob	12
2.1 Překážky v neformálním vzdělávání dospělých osob	14
2.2 Druhy neformálního vzdělávání	15
2..2.1 Zájmové vzdělávání	15
2..2.3 Občanské vzdělávání	16
2..2. Další profesní vzdělávání	16
3. Zájmové vzdělávání dospělých osob	16
3.1 Charakteristika zájmového vzdělávání dospělých jedinců	17
3.2 Účel zájmového vzdělávání dospělých osob	18
3.3 smysl a formy zájmového vzdělávání dospělých osob	20
3.4 Poskytování zájmového vzdělávání dospělých osob	22

4. Zájmové vzdělávání na Šumpersku	24
5. Výzkumné šetření	26
5.1 Operacionalizace hypotéz	28
5.2 Metodika výzkumného šetření	30
5.3 Sběr dat a výzkumný vzorek	31
5.4 Zpracování a analýza získaných dat	32
5.5 Interpretace výzkumu	33
5.6 Ověřování stanovených hypotéz	34
DISKUZE	43
ZÁVĚR	46
Příloha č. 1 : Dotazník	48
Seznam literatury	52
Seznam grafů a obrázků	55

ÚVOD

Hektická doba, kterou nyní prožíváme, nás neustále zahlcuje množstvím informací, jsme obklopeni rychlým rozvojem technologií a jsme nuceni stále vstřebávat další a další poznatky. Tyto okolnosti vedou u mnoha dospělých k potřebě občasného vystoupení z tohoto kolotoče do prostoru, kde lze být sám (se) sebou a přijímat jen podněty žádoucí a uspokojující osobní potřeby. Jedním z takových prostorů může být i zájmové vzdělávání. Když jsem přemýšlela nad problematikou zájmového vzdělávání dospělých osob, napadlo mne, jaké jsou vlastně v současné době možnosti využít tento typ vzdělání a jaká je nabídka. Vzděláváme se dobrovolně a rádi? Dokážeme si najít volný čas na koníčky a záliby? Je dostatek institucí, které by nám potřebu zájmového vzdělávání pomohly naplnit svou nabídkou? Brání nám ve vzdělávání něco?

Tato práce se zabývá zájmovým vzděláváním dospělých jedinců, jejich ochotou vzdělávat se, jeho dostupností v regionu Šumperska. Na tyto otázky budu hledat odpovědi. Na oblast Šumperska jsem se zaměřila zejména z toho důvodu, že zde bydlím (obec Rejchartice) a pracuji (obec Šumperk), proto mi bude místní znalost prostředí, lokalit a institucí lépe umožňovat sepsání této práce. Jako další důvod, proč jsem zvolila toto téma je můj studijní obor andragogika, ke kterému se jakékoli vzdělávání dospělých vztahuje. Pro vymezení pojmu Šumpersko pro účely této práce použiji správní obvod obce s rozšířenou působností Šumperk* (dále jen SO ORP Šumperk), mohu tak ideálně využít např. statistiky z Českého statistického úřadu, který toto vymezení také používá. Cílem bakalářské práce je zjistit preference a případné překážky v zájmovém vzdělávání dospělých osob na Šumpersku. Pro zjištění cílů byly na základě teoretické části této práce stanoveny hypotézy, které budou ověřovány metodou kvantitativního výzkum prostřednictvím dotazníku. Práce je členěna na teoretickou a

praktickou část. V teoretické části uvádím informace týkající se celoživotního vzdělávání. V dalších kapitolách se zabývám neformálním vzděláváním dospělých, kde popisuji jednotlivé formy a bariéry a také se věnuji zájmovému vzdělávání a možnostem neformálního vzdělávání i v regionu Šumperska. Praktická část se skládá ze dvou částí. První část je popis metodiky a odůvodnění předpokládaných výsledků stanovených hypotéz, v druhé části jsou interpretovány získané údaje a prezentovány v podobě grafů a tabulek.

-----
*SO ORP Šumperk je vymezen celkem 36 obcemi (Bludov, Bohdík, Bohutín, Branná, Bratrušov, Bušín, Dlouhomilov, Dolní Studénky, Hanušovice, Hraběšice, Hrabíšín, Chromeč, Jakobovice, Janoušov, Jindřichov, Kopřivná, Libina, Loučná nad Desnou, Malá Morava, Nový Malín, Olšany, Oskava, Petrov nad Desnou, Písařov, Rapotín, Rejchartice, Ruda nad Moravou, Sobotín, Staré Město, Sudkov, Šléglov, Šumperk, Velké Losiny, Vernířovice, Vikantice, Víkýřovice (Vyhláška č.388/2002 Sb.

1. Celoživotní vzdělávání a učení

V současnosti je vzdělávání vnímáno společností jako klíčové. Vzdělávání doprovází jedince po celý jeho život. Ovšem až ve 20. století došlo k teoretickému zakotvení disciplíny vzdělávání u dospělých jedinců. Od poloviny 20. století je bráno za samozřejmé, že dospělé osoby jsou způsobilé k učení, a celkově je vše orientováno na odlišnosti učení u dětí a dospělých. Tato vědecká disciplína zahrnující učení a vzdělávání dospělých jedinců se nazývá andragogika (Dvořáková, Šerák, 2016). Protože však vzdělávání a učení není to samé, rozdíl mezi těmito pojmy nyní vymežím. Podle Palána je učení proces, díky kterému se nám dostává zkušeností, ať už je získáváme vědomě či ne. Výsledkem učení nejsou jen nabyté znalosti, vědomosti a dovednosti, ale také změna způsobů chování, postojů a hodnot (Palán, 1997, s.120). Oproti učení je vzdělávání jedním ze způsobů učení. To znamená, že se učíme i tehdy, když se nevzděláváme (Hroník, 2006, s. 31).

1.1 Fáze celoživotního vzdělávání a učení

Existují dvě etapy vzdělávání, a to počáteční a další vzdělávání.

1.1.1. Počáteční vzdělávání

První fází je počáteční vzdělávání. Pohlížíme-li na počáteční vzdělání v souvislosti s celoživotním vzděláváním, je nejvhodnější poskytnou žákovi či studentovi základní vědomosti, na základě kterých se bude vyvíjet jeho pracovní a osobní život. Součástí počátečního vzdělání jsou všechny druhy formálního vzdělání ve sféře vzdělávání: primární, sekundární a terciární. Tento druh vzdělávání může být dokončen ve chvíli dovršení povinné školní docházky a nástupem jedince do zaměstnání (Veteška, 2016).

Počáteční vzdělávání obsahuje (Veteška, 2016):

- ⊙ předškolní výchova – preprimární vzdělávání;

- ⊙ základní – povinná školní docházka;
- ⊙ střední vzdělávání – je obecně zaměřené a je završeno buď výučním listem nebo maturitní zkouškou. Studenti, kteří dokončili střední vzdělání mají i možnost nástavby. Pokud absolvent ukončí studium maturitní zkouškou, může pokračovat ve vysokoškolském vzdělání.

1..1.2. Další vzdělávání

Je obtížné definovat rozdíly mezi počátečním a dalším vzděláváním. Bílá kniha (2001) uvádí, že počáteční vzdělávání na rozdíl od vzdělávání dospělých jedinců „představuje vzdělávání nejvíce diferencovanou součást vzdělávacích systémů. Je totiž zaměřeno na velmi rozmanité cílové skupiny, které se navzájem liší nejen obsahem, věkem, povoláním, ale především motivem ke vzdělávání atd“ (Bílá kniha, 2001, s. 79). Strategie celoživotního vzdělávání dospělých v České republice uvádí, že další vzdělání přichází ve chvíli, kdy jedinec dosáhne určitého stupně vzdělání. Tento výrok se kryje s interpretací počátečního vzdělání, ačkoliv se jedinec podílí na formálním školním vzdělání před prvotním vstupem na pracovní trh, a taktéž se může podílet na formálním vzdělání po vstupu na pracovní trh (MŠMT, 2007). Formální, ale i neformální vzdělání doprovází jedince v dětství a taktéž v mladém věku. Někteří jedinci jej využívají i v dospělosti. V dětském věku se děti účastní různých volnočasových aktivit, zájmových činností a čím jsou starší, využívají různé zájmové spolky nebo kurzy. Posledním typem celoživotního vzdělávání je informální učení, které je součástí našeho života od narození, kdy poznáváme okolní svět až do smrti (Danielová a kol., 2012).

1..1.3. Formální vzdělávání

Formální vzdělávání je pro většinu lidí typ základního vzdělání ve školách a na univerzitách. Formální vzdělávání zahrnuje pokračující stupeň vzdělání, při jejichž ukončení získá jedinec buď maturitní vysvědčení, výuční list či

vysokoškolský diplom. V koncepci celoživotního vzdělání má formální vzdělání významnou roli při vzdělávání dospělých jedinců, kteří si doplňují vědomosti, kompetence. Dospělé osoby mají odlišná specifika, než mladí žáci a k tomu nemají většinou pedagogové na školách odpovídající kompetence. Většinou se uvádí pojem pedagogika dospělých než andragogika (Danielová a kol., 2012).

1..1.4.Neformální vzdělávání

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) definuje neformální vzdělání takto. Neformální vzdělání je realizováno stranou formálnímu vzdělávacímu systému, jeho dokončením nezíská jedinec vyšší stupeň vzdělání ani žádný certifikát jako např. výuční list. Jedná se o vzdělání, které není povinné, má výchovně vzdělávací rysy a cíleně se podílí na rozvoji životních stanovisek, dovedností, na základě jednotného systému celoživotního vzdělávání. Neformální vzdělávání pořádají obvykle neziskové organizace jako např. středisko volného času, kulturní zařízení nebo kluby (Danielová a kol., 2012).

1..1.5. Informální učení

Informální učení, je vnímáno jako postup čerpání znalostí, učení se dovednostem a kompetencím na základě dennodenních zkušeností v zaměstnání i v rodině. Jsou zde zahrnuty též činnosti, kdy se jedinec vzdělává sám a nabyté znalosti si nemá kde ověřit. Poznatky lze získávat např. i čtením, nebo sledováním televize. Jedná se o učení, které není realizováno ve vzdělávacích zařízeních, nemá žádný řád a není většinou organizované (Dvořáková, Šerák, 2016).

2. Neformální vzdělávání dospělých osob

Sféra neformálního vzdělávání dospělých jedinců je velmi probírané téma, zejména v Evropské unii a ostatních nadnárodních institucích. Na základě Memoranda o celoživotním vzdělávání lze tím přispívat k úspěchu státu nebo aktivnímu občanství. Tento typ vzdělání občanům napomáhá k získání nových pravomocí a podporuje osobní rozvoj jedince. Neformální vzdělávání má též významnou roli pro stát, který podporuje lidi v jejich seberealizaci. V reálném životě dochází ke stoupajícímu objemu ekonomických prostředků, které jsou určeny pro vzdělávací aktivity, na aktualizaci výchovných postojů a rozčlenění organizační platformy. Neformální vzdělávání je neodmyslitelným elementem celoživotního vzdělávání (Šerák, 2013).

Veteška (2016) uvádí, že formální vzdělání je druh učení, který je realizován v zařízeních podobných škole. Jedinec v závěru získá certifikát, který je uznán platnou legislativou. Naopak neformální vzdělávání zahrnuje různé kurzy, workshopy, které probíhají v privátních zařízeních, v podnicích, ale i ve školních zařízeních (Veteška, 2016).

Evropská komise (2000, s. 6–7) pak obecně definuje neformální vzdělávání jako učení, které „... probíhá vedle hlavních vzdělávacích systémů a nevede obvykle k získání formalizovaného osvědčení. Neformální učení může být poskytováno na pracovišti a prostřednictvím činností organizací a skupin občanské společnosti (např. v mládežnických organizacích, v odborových svazech a v politických stranách). Může být poskytováno také prostřednictvím organizací nebo služeb, které byly ustaveny, aby doplňovaly formální systémy.“

Na základě obecného postupu celoživotního vzdělávání v České republice se odlišují základní směry celoživotního učení takto (Veteška, 2013):

- ⊙ Prvotní vzdělávání: základní, střední, terciální vzdělávání.
- ⊙ Následující vzdělávání: je realizováno až po získání daného stupně vzdělání, je orientováno na rozmanité vědomosti, dovednosti nezbytně potřebné.
- ⊙ Je realizováno po získání daného stupně vzdělání a může se zaměřit na rozmanitou škálu znalostí a dovedností, nezbytných pro pracovní, občanský a soukromý život.

Další vzdělávání nemá nikde jasně uvedené odpovědnosti ve formě instituce, která by dohlížela na tuto oblast. Nejsou definována pravidla, která by sladila jejich činnosti (Veteška, Salivarová, 2013).

Dle Šeráka (2013) je tato myšlenka uplatněna i v ČR, kdy klíčovou roli zastává strategie Evropské unie a její ekonomické toky, které napomáhají k rychlému rozvoji edukačních činností. Dále jej ovlivňují kraje, obce, různé zájmové instituce, zaměstnavatelé a stát. Mimo externích vlivů ovlivňují účast i vlastní argumenty, které podněcují člověka k účasti na této formě vzdělání.

Na základě statistiky Eurostatu (2010) bylo zjištěno, že mezi časté příčiny patří (EXT-G-Albertone, 2011):

- ⊙ Nabytí znalostí a dovedností v zájmové oblasti.
- ⊙ Nabytí vědomostí a dovedností nezbytných k dennodennímu životu.
- ⊙ Zvyšování šancí k získání zaměstnání.
- ⊙ Pro vyplnění volného času a získání společenských kontaktů.
- ⊙ Zvyšování kvalifikace.

- ⊙ Na základě naléhání.

2.1. Překážky v neformální vzdělávání dospělých osob

Absolvování neformálního vzdělání mohou doprovázet i překážky, které vedou k neúčasti jedince na tomto druhu vzdělání. Mezi hlavní příčiny neúčasti jedince většinou nepatří nedostatečná nabídka těchto aktivit, ovšem počet možností se v rámci celé ČR liší zejména v závislosti na daném regionu (počet obyvatel, velikost obcí, dopravní dostupnost, finanční zázemí apod.), ale jsou to zejména bariéry ve smyslu časové tísně vzhledem k povinnostem v rodině nebo práci, ekonomické problémy, neocenení toho, co tím získáme. Neformální vzdělávání dospělých může ovlivnit další život člověka, avšak díky pestrosti a pozitivům má ohromný význam také v oblasti ekonomické a na pracovním trhu. Je klíčovým prvkem vedoucí k příznivým vlivům např. v oblasti technologií (OECD, 2012). Podobně jako v mnoha jiných odvětvích, se i v oblasti neformálního vzdělávání vyskytuje celá řada otázek, problémů a obtížných situací, se kterými se musí aktéři tohoto vzdělávání vypořádat. V rámci oblasti dalšího vzdělávání nejde o nic menšího než o motivaci jedinců, dostupnost vzdělávacích aktivit, politiku a legislativu, kvalitu a certifikaci s a konečně také o systém a zdroje financování. Tyto aspekty představují důležitý problém, se kterým se většina států Evropské unie zabývá s různým stupněm úspěšnosti (Palán, 2008). Dosud nebyl v ČR vytvořen a přijat žádný zákon zabývající se neformálním vzděláváním dospělých. V legislativě jsou pouze dva předpisy, které se této problematice věnují jako např. zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (Česko, 2023). Jako další, ne zcela vyhovující legislativní rámec lze uvést zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, který upravuje vysokoškolské studium, a také uvádí pojem „celoživotní vzdělávání“ ve smyslu vzdělávacích

programů, které vysoké školy poskytují, ale které nevedou k získání vysokoškolského titulu (Palán, 2008)

Bariéry v dalším vzdělávání popsal také Barták (2008), který je dělí takto: bariéry percepční, bariéry kultury, bariéry pracovního prostředí, emoční bariéry a intelektuální a výrazové bariéry. Kulturní bariéry se projevují přijetím hlavního směru názorů ve společnosti, např. postojem, že vzdělávání v dospělém věku je již neopodstatněné.

Emoční bariéry mohou být spojené s obavami ze selhání, případně i strachem z neschopnosti, tyto bariéry mají původ v nízkém sebevědomí a mohou vycházet z dětství. Percepční bariéry mohou dospělému jedinci bránit v nalezení jádra problému, dospělý má potíže rozlišit důležité a podstatné problémy nutné pro vyřešení potíží. Intelektuální a výrazové bariéry jsou tvořeny nedostačujícími intelektuálními schopnostmi jednotlivce. Člověk je omezován přesvědčeními, která si vytváří během života, a tento faktor pak souvisí s ustáleným, úzce směřovaným vzorcem myšlení, který může být překážkou k jiným, otevřenějším přístupům řešení problémů. (Barták, 2008). V této práci jsem se nejvíce nechala inspirovat výše uvedeným členěním bariér, používám však někdy pro vyznačení bariéry slovo překážka. Protože lze slova bariéra a překážka považovat za synonymum, v kontextu práce mi více vyhovuje v některých částech textu výraz překážka.

2.2. Druhy neformálního vzdělávání

Neformální vzdělávání je členěno do 3 kategorií, dle obsahu. Podle Palána (1997, s. 87) se jedná se o vzdělávání zájmové, občanské a profesní .

2..2.1. Zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání představuje soubor krátkodobých nebo dlouhodobých typů vzdělání, které poskytují edukační, kreativní a uspořádané volnočasové

aktivity, vedoucí k uspokojení zájmů. Zájmové vzdělávání uspokojuje potřeby jedince na základě subjektivních preferencí, podporuje šlechtění osobnosti, rozvoj osobnosti a podporuje hodnotovou orientaci jedince. Ti, kdo se chtějí zúčastnit zájmového vzdělávání mají většinou možnost výběru z široké nabídky. Dle Krystoně (2011) patří zájmové vzdělávání do sféry kulturně-osvětové v oblasti výchovně vzdělávací. Zájmové vzdělání se od ostatních typů vzdělání odlišuje, a to především tím, že je organizováno ve volném čase, jedinec se sám zajímá na základě motivace (Krystoň, 2011).

2..2.2. Občanské vzdělávání

Součástí občanského vzdělání je edukace, příprava, zvyšování znalostí a veškeré činnosti jejichž cílem je poskytnout lidem odborné znalosti, podporovat je v jejich názorech, životních hodnotách, využívat svá práva ale též plnění občanských povinností. Občané by se měli orientovat v oblasti lidských práv a též je chránit (Kopecký, 2023)

2..2.3. Další profesní vzdělání

Další profesní vzdělání je vnímáno jako dispozice osobního a sociálního prospěchu. Jeho významnost stoupá paralelně s počtem aktérů a poskytnutých prostředků. Současně dochází ke změně formy a obsahu vzdělání. Další profesní vzdělání je realizováno v aktivním období života jedince a obsahuje veškeré formy profesního vzdělání. Má přímý vliv na uplatnění jedince na trhu práce (Beneš, 2014).

3. Zájmové vzdělávání dospělých osob

Zájmové vzdělávání dospělých jedinců patří do skupiny následného vzdělání a dohromady s pracovně zaměřenými vzdělávacími činnostmi tak formují celkový obraz. Tento typ vzdělání je pro jedince důležitou složkou napomáhající lidem k efektivnímu vyplnění volného času (Kupcová, 2014).

3.1. Charakteristika zájmového vzdělávání dospělých jedinců

Definice zájmového vzdělávání dospělých je na základě nevyhovující úpravy ze strany státu velmi problematická. Pojem zájmové vzdělávání nelze v porovnání se zahraniční literaturou pod tímto označením nalézt. V koncepci Evropské unie ho lze nalézt pod názvem Non-vocational Adult Education či Socio-cultural Education. V rámci Evropské unie není zájmové vzdělávání žádným způsobem upraveno. Jediným kompaktním dokumentem, který zahrnuje informace o zájmovém vzdělávání je Non-Vocational Adult Education in Europe. Součástí dokumentu je též definice neprofesního vzdělání, jehož náplní jsou zejména vzdělávací aktivity, které nemají přímou souvislost s pracovním trhem, není nutná specifická kvalifikace a aktéři se začleňují dle osobního, společenského, občanského a kulturního užitku (Pávková, 2014). Významným rozhodujícím dokumentem, kde lze dohledat definici zájmového vzdělání dospělých je Národní program vzdělávání v České republice-Bílá kniha. Přestože je obsahem tohoto dokumentu zájmové vzdělání dětí a mládeže, lze nalézt i informace o zájmovém vzdělávání dospělých osob. Obecně je zájmové vzdělávání popsáno takto: „souhrn výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních a dalších systematických, ale i jednorázových činností a aktivit, směřujících k účelnému a efektivnímu naplnění volného času a umožňujících získat vědomosti a dovednosti mimo organizovanou školní výuku“ (Bílá kniha, 2001, s. 54).

Co se týká zájmového vzdělávání dospělých, uvádí se zde, že se jedná o školící činnosti, které započal samotný aktér a směřují k rozvoji zájmů. V zákoně 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a Vyhlášce č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, je kladen velký důraz na děti a mládež (Česko, 2023).

Dle Kupcové (2014) je to dobrovolná účast dospělých jedinců na zájmových činnostech výchovné povahy ve volném čase. Základními typickými rysy zájmového vzdělání jsou podle Šeráka (2016) zejména saturace zálib jedinců a takéž:

- ⊙ Aktivita
- ⊙ Barvitost obsahu
- ⊙ Dobrovolnost
- ⊙ Možnost volby
- ⊙ Neutilitárnost;
- ⊙ Občanství
- ⊙ Saturace potřeb
- ⊙ Upřímnost
- ⊙ Užitek

- ⊙ Volný čas

3.2. Účel zájmového vzdělávání dospělých osob

Čornaničová (2011) uvádí, že civilní vzdělání dospělých je orientováno více na čínorodý život ve společnosti, kdežto zájmové vzdělání je více orientováno na charakter jedince. Ve většině případů se prolínají. Pro definici hlavních cílů zájmového vzdělání je nezbytné použít zejména odborných publikací. Mezi jeden z cílů patří hodnotné trávení volného času aktéra, které společně s čínorodostí vede k osobnímu rozvoji.

Krystoň (2011) uvádí, že záměrem je zejména osobitá a společenská kultivace osobnosti jedince na základě naplnění specifických a výchovných potřeb a koníčků. Cílem zájmového vzdělávání je zejména rozvoj osobnosti jedince ve volném čase a šlechtění jeho osobnosti na základě jeho zálib. Tímto se

saturují vzdělávací potřeby jedince a formuje se jeho osobnost (Krystoň,2011).

Na základě stanovení cílů zájmového vzdělání lze zvážit též jeho funkce, které zrcadlí uplatnění daných cílů v praktickém životě.

Šerák (2016, s. 55) uvádí kompletní seznam funkcí zájmového vzdělání dospělých osob:

- ⊙ Funkce světonázorová: postavení člověka ve světě
- ⊙ Funkce obecně vzdělávající: nabytí vědomostí
- ⊙ Funkce společensky adaptační, integrační a kontrolní: řízení společenského postavení, vytváření hodnotového žebříčku, začlenění do společnosti.
- ⊙ Funkce kompenzační: vyrovnání s jednotvárným osobním i pracovním životem.
- ⊙ Funkce popularizační a propagandistická: stanovisko ke sporným otázkám, propagace poznatků.
- ⊙ Funkce kvalifikační a hospodářská: osvojení si pracovní role.
- ⊙ Funkce konzervační: respektování hodnot.
- ⊙ Funkce aktualizační, inovační: obnovení starších znalostí.
- ⊙ Funkce relaxační a regenerační.
- ⊙ Funkce profylaktická: zdolání všednosti a jednotvárnosti.
- ⊙ Funkce seberealizační.
- ⊙ Funkce komunikativní, afiliační: kontakt s lidmi a získávání nových konexí.
- ⊙ Funkce expresivní: umělecká činnost, dobročinnost, koníčky.

Zásluhou těchto cílů a funkcí má zájmové vzdělání vliv jak na jednotlivce, tak i na společnost. U jednotlivce to je např. uskutečnění vzdělávacích zájmů, aktivní trávení volného času, rozvoj osobnosti, rozvoj kreativity, hodnotnější kvalita života, efektivní společenská komunikace.

V opačném případě v rámci společnosti se jedná např. o stupňující se vzdělanosti občanů, rozkvět kultury, činnost jednotlivců i skupin občanů, společenský zájem prosadit se. Zejména tyto vlivy zájmového vzdělávání dospělých osob se prolínají s cíli civilního vzdělání dospělých (Kupcová, 2014).

3.3. Smysl a formy zájmového vzdělávání dospělých osob

Kupcová (2014) uvádí několik rovin, kde lze pozorovat obsah a schopnost uskutečnění zájmového vzdělání dospělých osob:

1. Úroveň jedince: zájmové vzdělávání by mělo výrazně ovlivnit nejenom samotného jedince, ale též jeho úroveň kvality života, čehož docílí optimálním trávením volného času vyplněného smysluplnými aktivitami.
2. Místní rovina: zájmové vzdělání má též kladný vliv na intrapersonální komunikaci, její přímou, sounáležitost, což přispívá k efektivní integraci, k upevnění vztahů. Lidé jsou k sobě solidární, svůj život žijí individuálně a většinou se o ostatní nezajímají. Účast na zájmových činnostech vede k vzájemné toleranci a naslouchání. Současně podporuje postoupení zvyků a tradic a vývoji kultury.
3. Regionální rovina: lidé se snaží udržet a zachovat tradice. Regionální vzdělávací instituce poskytují jedincům možnost navštěvovat tyto kurzy a současně s ostatními institucemi propagují regionální kulturu.

4. Národní rovina: jedinci kteří se zúčastňují zájmového vzdělávání mohou určitou mírou přispívat k eliminaci nezaměstnanosti. Dále to může vést k symbióze u rozdílných kultur.
5. Úroveň Evropské unie: zájmovému vzdělávání u jedinců z rozdílných kultur navozuje harmonii. Lidé mají větší možnosti, mohou se profesionálně uplatnit zejména ve sféře volnočasových aktivit a formovat se v kulturně vzdělávací oblasti.

Součástí zájmového vzdělání dospělých jedinců je (Chomová, Krystoň, 2011):

- ⊙ Estetická výchova.
- ⊙ Výchova o vývoji přírody, společnosti a lidském myšlení.
- ⊙ Morální výchova.
- ⊙ Politická výchova.
- ⊙ Vědní výchova.
- ⊙ Branná výchova.
- ⊙ Pracovní výchova.

Šerák (2016) uvádí aktuální nabídku zájmových činností, dle kategorizace:

- ⊙ Jazykový kurz.
- ⊙ Estetika.
- ⊙ Cestování.
- ⊙ Výchova ke zdraví.
- ⊙ Spirituální výchova.
- ⊙ Environmentální vzdělávání.

Hájek (2011) definuje kategorizaci zájmových činností, kdy dodává, že určité zájmové činnosti nelze jednoznačně začlenit do určité oblasti, kdy každá ovlivňuje jinou část osobnosti jedince:

1. Technické činnosti -pomáhající k přesnosti, zrakově-prostorové schopností a ideomotorika, technické představy.
2. Manuální zručnost-posilňuje šikovnost a tvořivost.
3. Esteticko výchovné aktivity-formují duševní a emocionální oblast osobnosti.
4. Přírodovědecké činnosti-dochází k formování pozitivního vztahu k přírodě.
5. Turistika-posilňuje zdravý životní styl a upevňuje vztah s přírodou.
6. Tělovýchova-podílí se na zvýšení odolnosti vůči stresovým situacím, upevňuje společenské chování člověka.
7. Společensko-vědomostní činnosti-dovolují blíže poznat společnost, včetně historie a zvyků.
8. Informační technologie (počítače)- jedná se o oblast, která se velmi rychle rozvíjí, jedinci se zde seznamují s počítačovými dovednostmi.

3.4. Poskytování zájmového vzdělávání dospělých osob

Zájmově vzdělávací aktivity pro dospělé jedince poskytují např. střediska volného času. Komplikovanou oblastí této sféry vzdělávání je ekonomická stránka, oblastní rozdíly, minimální počet zájemců a většinou také nevhodné či nedostatečné prostory. S tímto stanoviskem se ztotožňuje i další zdroj, který prováděl sběr dat přímo na Šumpersku, tedy v oblasti, na kterou je zaměřena tato práce a blíže je popsána v další kapitole. Z výsledků projektu „Místní akční plán vzdělávání obce s rozšířenou působností Šumperk 2016-

2023“, dále jen MAP ORP Šumperk (2018), mimo jiné vyplývá, že jedním z klíčových problémů tohoto území je skutečnost, že organizace zájmového a neformálního vzdělávání nedosahují na dotace na stavební úpravy a nákup vybavení. Vzhledem k nevyhovující právní úpravě tohoto typu vzdělávání, jak uvádím v kapitole 2.1, lze předpokládat, že se stejnými obtížemi se musí vyrovnávat i další organizace napříč Českou republikou.

Kupcová (2014) doplňuje, že propagace zájmového vzdělávání dospělých osob se rozšiřuje a zdokonaluje především díky sociálním sítím. Pro soukromé instituce je zájmové vzdělávání dospělých osob hlavní výdělečnou činností. Nabídky soukromého sektoru mohou využít též zaměstnavatelé, kde si mohou zjednat různé aktivity přímo na základě potřeb firmy. Výhodou privátních institucí je zajištění naplnění vzdělávacích potřeb pro specifické skupiny zaměstnanců. Ačkoliv dospělí jedinci preferují autonomní vzdělávání před učením v institucích, své místo si řízené zájmové činnosti najdou, a to především díky expanzi zájmových aktivit, významu výukového procesu a předání informací. Někdejší organizace poskytovatelů zájmových vzdělávacích aktivit pro dospělé měly vše uspořádané, posléze přišlo nezávislé tržní prostředí, nabídka a poptávka, rozpad různých organizací a založení privátních institucí, což vedlo k decentralizaci systému a vznikla spleť spousty nezávislých objektů různě orientovaných (Kupcová, 2014).

Podle Šeráka je nabídka zájmových vzdělávacích aktivit tak různorodá, že je nepředstavitelné je setřídít do kategorií. (Šerák, 2016).

Šerák (2016) prezentuje zájmové vzdělávání na základě různých rysů:

- ⊙ Zařízení, jejichž hlavní náplní je vzdělávání, obvykle se jedná o instituce zabývající se např. cizími jazyky.

- ⊙ Zařízení, které se zabývají edukací dospělých jedinců pouze okrajově např. knihovny.
- ⊙ Instituce, které se kromě vzdělávání dospělých zabývají i jinými aktivitami např. kulturní domy.

Následně je zájmové vzdělávání členěno na základě zřizovatele:

- ⊙ Kraj, Obec.
- ⊙ Občanské sdružení.
- ⊙ Nadace.
- ⊙ Stát a orgán státní správy.
- ⊙ Církevní společenství.
- ⊙ Soukromé osoby.

4. Zájmové vzdělávání na Šumpersku

Šumperk je město na severu Moravy v Olomouckém kraji. V tomto městě žije přibližně 25 000 obyvatel. Některé větší obce na Šumpersku mají cca 3200 obyvatel, ostatní obce mají výrazně nižší počty obyvatel, nejmenší počet obyvatel je 51. Od počtu obyvatel se přirozeně odvíjí i množství a možnosti zájmových vzdělávacích aktivit, které může daná obec nabídnout. Kulturní a společenské akce ve městě Šumperk probíhají např. v Domě kultury, ve Vlastivědném muzeu, v Divadle Šumperk a v městské knihovně. Regionální i mezinárodní význam má Dům evropského setkávání, na jehož rekonstrukci se podílela i německá strana. Sportovnímu vyžití slouží zejména krytý plavecký bazén a venkovní koupaliště, zimní stadion, sportovní střelnice, minigolf, tenisový areál s krytou halou, Tyršův stadion s hřišti na fotbal a další míčové hry. V areálu stadionu je moderní běžecká dráha, sportovní

hala, futsalové hřiště a kuželna.

K výčtu dalších možností vzdělávacích aktivit využijí zjištění projektu MAP ORP Šumperk (2018, str. 75), který uvádí, že: „zájmové vzdělávání a umělecké vzdělávání na území ORP Šumperk zajišťují např. následující volnočasové a neziskové organizace: Sbory dobrovolných hasičů, nestátní neziskové organizace (NNO), např. Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, Sokol, Tělovýchovná jednota, rodinné centrum (RC) Vikýrek, mateřská centra (MC) Babouček a Komínkov, komunitní školy (např. Bohdíkov, Olšany, Dolní Studénky), komunitní centrum Písařov apod.“

Méně tradiční možnosti využití volného času k zájmovému vzdělávání nabízí např. Šumperský kroužek esperantistů, spolek dobrovolníků Československé obce legionářské nebo občanské sdružení „Značkaři“ Šumperk. Účelem těchto sdružení a organizací je nabídka činností, díky kterým mohou zájemci vyplnit volný čas kvalitně a účelně, a to prostřednictvím aktivit pravidelných, vzdělávacích a zájmových.

Mezi další místní poskytovatele zájmového vzdělávání patří, většinou se sportovním zaměřením, např.

- ⊙ www.andelarium.com
- ⊙ <http://arealzdрави.losiny.cz/>
- ⊙ www.kctsumperk.cz
- ⊙ www.skolavycvikupsu.cz
- ⊙ www.tydra.cz

Z výše uvedených informací vyplývá, že největší nabídka zájmového vzdělávání pro dospělé je k dispozici v obci Šumperk, zájemci z okolních obcí Šumperska jsou tedy nuceni za těmito aktivitami dojíždět.

5. Výzkumné šetření

Hlavní cíl výzkumu, hypotézy, výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu pro tuto práci je zjistit preference a případné překážky v zájmovém vzdělávání dospělých osob na Šumpersku. Na základě níže uvedené hlavní výzkumné otázky a pomocných výzkumných otázek jsem vytvořila hypotézy, které budu pomocí výzkumného šetření potvrzovat nebo vyvracet.

Hlavní výzkumná otázka: „Jaké preference a případné překážky v zájmové vzdělávání mají dospělé osoby na Šumpersku?“

Pomocné výzkumné otázky:

- Považujete zájmové vzdělávání za důležité pro Váš život?
- Ovlivňuje nutnost dojíždění za preferovaných zájmovým vzděláváním Vaše rozhodnutí se ho neúčastnit?
- Mají nějaké další faktory mají vliv na Vaše rozhodnutí žádné zájmové vzdělávání neprovozovat?
- Jaký konkrétní druh zájmového vzdělávání upřednostňujete?
- Jakou částku jste ochotni měsíčně investovat do zájmového vzdělávání?

H1: Předpokládám, že více než 50 % respondentů na Šumpersku upřednostňuje v rámci zájmového vzdělávání sportovní aktivity.

Podle mnoha autorů je součástí zájmového vzdělávání také sport, kdy Chromová, Krystoň (2011) jej označují jako branná výchova, Šerák (2016) pak jako výchovu ke zdraví (viz bod 3.3). Odpovědi budu získávat v návaznosti na pomocnou otázku: „Jaký konkrétní druh zájmového vzdělávání

upřednostňujete?“. Oblast Šumperska je z velké části tvořena bohatou přírodou, kopci, lesy (rozsah území viz obrázek 1.) Jsou zde dobré podmínky pro sportovní vyžití ve všech ročních obdobích. V oblasti je velmi rozšířena turistika, cyklistika, zimní sporty. V několika málo obcích jsou zřízeny i venkovní areály pro cvičení a posilování. Proto předpokládám, že i díky dobrým možnostem různých druhů sportovního vyžití budou obyvatelé Šumperska nejčastěji vyhledávat sportovní aktivity. V souvislosti s uvedenou pomocnou otázkou (Jakou částku jste ochotni měsíčně investovat do zájmového vzdělávání?) dále předpokládám, že vzhledem ke spíše nižším finančním příjmům (viz obrázek č. 2) obyvatel, bude více než polovina respondentů upřednostňovat takové sportovní aktivity, které jsou méně nebo minimálně finančně nákladné (do 500 Kč/měsíc).

H2: Předpokládám, že více než 30 % respondentů nepovažuje jakékoli zájmové vzdělávání pro svůj život za potřebné.

Šerák (2009) uvádí, že lidé s vyšším vzděláním jsou více zaměřeni na všestranný rozvoj. Dle statistiky ČSÚ 2021 má vysokoškolské vzdělání na Šumpersku necelých 13% obyvatel. Předpokládám, že se zde prolínají i kulturní, výrazové a intelektuální bariéry, jak je uvedeno v kapitole 2.1., které mají nemalý vliv na postoj respondentů k zájmovému vzdělávání. Na základě těchto faktorů předpokládám, že respondenti s nižším, než vysokoškolským vzděláním nebudou potřebovat a vyhledávat ve svém volném čase žádné zájmové vzdělávání. Tato hypotéza bude ověřována na základně pomocné otázky, zda respondenti považují zájmové vzdělávání důležité pro jejich život.

H3: Předpokládám, že více než 30 % respondentů neabsolvuje žádné zájmové vzdělávání z důvodu nutnosti dojíždět.

Šumpersko je tvořeno pouze jedním větším městem, a to městem Šumperk s

25 000 obyvateli, zbývající územní tvoří větší obce a vesnice. Počet obyvatel se na vesnicích pohybuje od cca 50 – do přibližně 3500. Ve vzdálenosti do 15 km od Šumperku je pouze 15 vesnic z celkových 36. Palčivým problémem regionu však zůstává neexistence obchvatů, které by zrychlily a zefektivnily dopravu, a tudíž by mohly urychlit přínos nových zajímavých atraktivit do regionu. Oblast s nevytvořenou nebo málo hustou infrastrukturou nemůže být nikdy dostatečně úspěšná ve svém ekonomickém a sociálním rozvoji. (MAP ORP Šumperk 2018). Také je třeba vzít při stanovení dojezdových časů v úvahu nekvalitní stav silnic a zejména v zimním období i výrazné prodloužení dojezdové doby z důvodu sněhové pokrývky, která se na silnicích nižších tříd odstraňuje později než na hlavních trasách. Dopravní obslužnost formou hromadné dopravy v menších vesnicích je malá, někdy pouze autobusová, o víkendech mnohdy nulová. V souvislosti s pomocnými otázkami: „Ovlivňuje nutnost dojíždění za preferovaných zájmovým vzděláváním Vaše rozhodnutí se ho neúčastnit?“ a „Mají nějaké další faktory mají vliv na Vaše rozhodnutí žádné zájmové vzdělávání neprovozovat?“ budu získávat odpovědi k této hypotéze. V kapitole 5. jsou uvedeny možnosti zájmového vzdělávání a z údajů vyplývá, že na vesnici jsou menší nebo nulové možnosti zájmového vzdělávání oproti městu, a v případě zájmu by museli obyvatelé za vzděláváním dojíždět. Proto usuzuji, že pro mnoho obyvatel Šumperska je překážkou v zájmovém vzdělávání právě nutnost dojíždění.

5.1. Operacionalizace hypotéz

H1: Předpokládám, že více než 50 % respondentů na Šumpersku upřednostňuje v rámci zájmového vzdělávání sportovní aktivity.

Hypotézu č. 1 budu ověřovat otázkami č. 3, 4 a 5 v dotazníku. Z otázek: Jaké druhy zájmového vzdělávání vyhledáváte, jaký druh zájmového vzdělávání

vyhledáváte nejčastěji, je Vaše nejoblíbenější a kolik korun jste ochotni měsíčně zaplatit za vlastní zájmové vzdělávání. Z odpovědí by měly vzejít preferované druhy zájmového vzdělávání všeobecně, dále se bude ověřovat můj předpoklad, že více než 50 % respondentů preferuje sportovní aktivity a následně předpoklad, že respondenti preferují ve více než polovině odpovědí náklady na zájmové vzdělávání v částce do 500 Kč za měsíc. Pokud bude více než 50 % odpovědí označovat sportovní aktivity, budu tuto hypotézu považovat za potvrzenou.

H2: Předpokládám, že více než 30 % respondentů s nižším, než vysokoškolským vzděláním nepovažuje jakékoli zájmové vzdělávání pro svůj život za potřebné.

Tuto hypotézu budu ověřovat pomocí otázek č. 6 a 10. Otázka č. 6 „Považujete ve svém životě zájmové vzdělávání za ...:“ má dvě uzavřené a jednu otevřenou odpověď, ve které mohou respondenti lépe obsáhnout svůj postoj k potřebě zájmového vzdělávání. Z důvodů určité časové náročnosti vyplňování dotazníku jsem nabídla i dvě uzavřené odpovědi, které umožní rychlou volbu odpovědi dle preferencí respondenta. Otázka č. 10 je statistická a dotazuje se na nejvyšší dosažené vzdělání respondenta. Pokud více než 30 % respondentů s nižším, než vysokoškolským vzděláním označí zájmové vzdělávání za nepotřebné, budu tuto hypotézu považovat za potvrzenou.

H3: Předpokládám, že více než 30 % respondentů neabsolvuje žádné zájmové vzdělávání z důvodu nutnosti dojíždět.

Tato hypotéza bude ověřována pomocí otázek č. 8 a 9. Tyto otázky jsou téměř totožné, otázka č. 8. „Jaké překážky Vám brání v absolvování zájmového vzdělávání nabízí možnost více odpovědí, otázka č. 9 je upravena pro stanovení největší překážky a zní: „Označte prosím pouze jednu překážku,

kteřá Vám nejvíc brání v absolvování zájmového vzdělávání“, zde je určena možnost pouze jedné odpovědi. Obě otázky mají stejný rozsah uzavřených odpovědí, a jedné možnosti otevřené odpovědi „jiné (prosím vypište).“ Pokud bude více než 30 % odpovědí označovat nutnost dojíždění, budu tuto hypotézu považovat za potvrzenou.

5.2. Metodika výzkumného šetření

Pro uskutečnění výzkumu vhodného pro téma této bakalářské práce jsem se rozhodla využít metodu kvantitativního výzkumu ve formě dotazníku. Pro účely tohoto výzkumu jsem vytvořila vlastní dotazník, jehož obsah byl odvozen z informací, získaných během zpracovávání teoretické části práce, s vazbou na cíl práce a stanovené hypotézy. Použitá dotazníková technika bývá definována jako metoda dotazování pomocí písemného formuláře, obsahujícího přesně formulované otázky, na vysoce standardizované a formální úrovni. V průběhu dotazování nevzniká přímá interakce mezi tazatelem a respondenty, ale informace jsou získány díky samotnému vyplňování dotazníků zkoumanými osobami (Disman, 2002). Dle Punche (2008) se dá tento typ výzkumu vysvětlit jako šetření, jehož principem je vyjádřit proměnné (zkoumaná problematika) v podobě číselných hodnot, které je poté možné spolu porovnávat.

Dotazníkové šetření má několik výhod. Mezi ně patří rychlost sběru dat od velkého počtu respondentů, ekonomická nenáročnost a efektivita, a také možnost poskytnout anonymitu respondentům, což často přispívá k jejich větší důvěře při vyplňování dotazníků. Nicméně stojí za zmínku, že nízká návratnost dotazníků a možné nepravdivé odpovědi v důsledku nepochopení otázek, nedostatečné informace respondentů o zkoumané problematice nebo jejich případné neochoty odpovídat na některé otázky z dotazníku mohou být určitými nevýhodami tohoto postupu. Pro vytvoření

dotazníku a následnou distribuci odkazu na dotazník mezi respondenty jsem využila on-line platformu Survio.com. Tato platforma poskytuje možnosti jednoduché tvorby dotazníků s různými formami nastavení odpovědí, nabízí snadné vyplňování pro respondenty a uživatelsky velmi příjemný a rychlý způsob sběru dat a průběžného vyhodnocování a prohlížení výsledků. Výhodou je i možnost stanovit a nastavit termín dostupnosti dotazníku. Také lze jednoduše rozšiřovat a distribuovat v on-line prostředí odkaz pro vyplnění tohoto dotazníku, takže jej respondenti mohou vyplňovat v čase a uživatelském prostředí, které jim vyhovuje nejvíce (PC, mobilní telefon apod.) a tím zvýšit šance na získání více odpovědí.

5.3 Sběr dat a výzkumný vzorek

S ohledem na téma bakalářské práce bylo žádoucí zasílat dotazník respondentům ze Šumperska, přesný seznam obcí, který byl stanoven jako jeden z parametrů výzkumu je uveden v kapitole Úvod. Sběr dat pro tento výzkum probíhal v průběhu měsíců října a listopadu 2023, respondentům byl v průvodním sdělení současně i oznámen termín ukončení výzkumu.

Nejprve jsem realizovala předvýzkum, kdy jsem rozdala 8 dotazníků v papírové formě a zjišťovala, zda je srozumitelný pro všechny věkové skupiny respondentů. Na základě zpětné vazby jsem mírně upravila dotazník, zejména jsem doplnila vysvětlení slovního spojení „zájmové vzdělávání“ a následně jej distribuovala dle výše uvedeného schématu. Tyto dotazníky mi sloužily jako pracovní nástroj a pomůcka, proto jsem je do konečného součtu odevzdaných odpovědí nezapočítala. Distribuce dotazníku byla provedena v měsících říjen a listopad 2023. Dotazník byl distribuován elektronicky s odkazem na vyplnění, jak je popsáno výše v bodu 5.2. V průběhu sběru dat pro výzkum není běžně možné dotázat se všech potenciálně vhodných osob, které by tvořily tzv. základní soubor. Je proto nutné stanovit pravidla,

kteřá naplní podmínky pro výzkum, a pomocí těchto pravidel vytvořit tzv. výběrový soubor respondentů. Tento soubor by měl být přiměřeně obsáhlý, tak, aby výsledky z tohoto souboru bylo možno zobecnit na i na tzv. základní soubor. Mnou oslovení respondenti byli různých věkových kategorií, různých pohlaví a z různých sociálních skupin. Nebyly stanoveny žádné jiné specifické podmínky pro účast, protože základní kvótní výběr respondentů proběhl v otázce č.1 a č.2 (č. 1.: Bydlíte na Šumpersku (ve vyjmenovaných obcích?) a č. 2: Uveďte svůj věk), kdy bylo zjišťováno místo pobytu a věková kategorie, tak aby bylo zaručeno že respondenti budou výběrem odpovídat záměru výzkumu, určeného pro tuto konkrétní práci. Prosbu a odkaz na vyplnění dotazníku jsem rozesílala náhodným respondentům – resp. členům facebookových skupin se vztahem k Šumpersku (např. skupina Události Šumperk a okolí, Dějiny města Šumperka...) prostřednictvím Facebooku, neboť se dá předpokládat, že většina členů těchto skupin bude splňovat alespoň jednu podmínku výzkumu, a to bydliště na Šumpersku. Celkem jsem rozeslala 251 odkazů na dotazník s prosbou o vyplnění.

5.4. Zpracování a analýza získaných dat

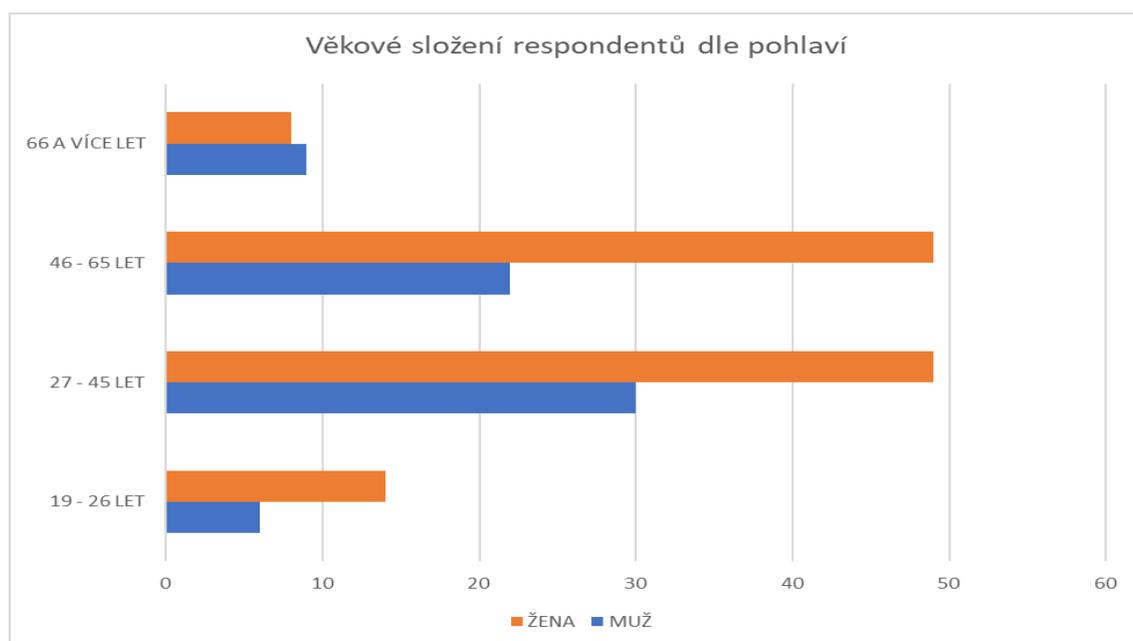
Počet vrácených vyplněných dotazníků byl 188, z toho 1 dotazník nesplňoval podmínky výzkumu, respondent označil, že nebydlí v žádné z vyjmenovaných obcí. Tento dotazník jsem vyřadila a nezapočítala do výzkumného vzorku. Získané údaje ze správně vyplněných dotazníků jsem zpracovala do tabulek v programu Excel, z těchto dat jsem následně zpracovala grafy. Údaje jsou zpracovány do grafů s číselným a procentuálním vyjádřením. Z důvodu lepšího uživatelského prostředí jsem vytvářela vlastní grafy, ty které poskytuje platforma Survio.com jsou výhodné pro sledování průběhu výzkumu, pro vytvoření grafů, které mají

potvrzovat nebo vyvracet hypotézy však bylo vhodnější použít specifitější a přehlednější grafy vytvářené v prostředí programu Excel.

5.5. Interpretace výzkumu

Tato část práce se po předchozím zpracování a analýze dat soustředí na výsledky výzkumu, seznámení s výsledky ověřování hypotéz.

Věkové složení respondentů vč. rozdělení dle pohlaví viz graf č.1 ukazuje, že téměř rovnoměrně jsou zastoupení respondenti ve věku 27 – 45 a 46 – 65let, přičemž ženy tvoří přibližně $\frac{3}{4}$ z této sekce výzkumného vzorku. V tomto ohledu je tedy výzkumný vzorek mírně nevyrovnaný, v kategorii 66 a více let je naopak ovšem počet mužských mírně respondentů vyšší. Tyto demografické údaje (pohlaví) nebyly v přímé souvislosti s dotazníkem, mohou být ale následně použity pro upřesnění výsledků výzkumu. Podle Orla nejsou lidé mladší 19ti let ještě dostatečně zralé osobnosti. Osobnost je pevně spojena s prefrontální kůrou a její dozrávání obvykle probíhá až mezi osmnáctým a dvacátým rokem života (Orl, 2016), z tohoto důvodu jsem spodní věkovou hranici stanovila na devatenáct let, tj. prostřední hodnotu.

Graf č. 1 Věkové složení respondentů dle pohlaví (Zdroj: Vlastní zpracování)

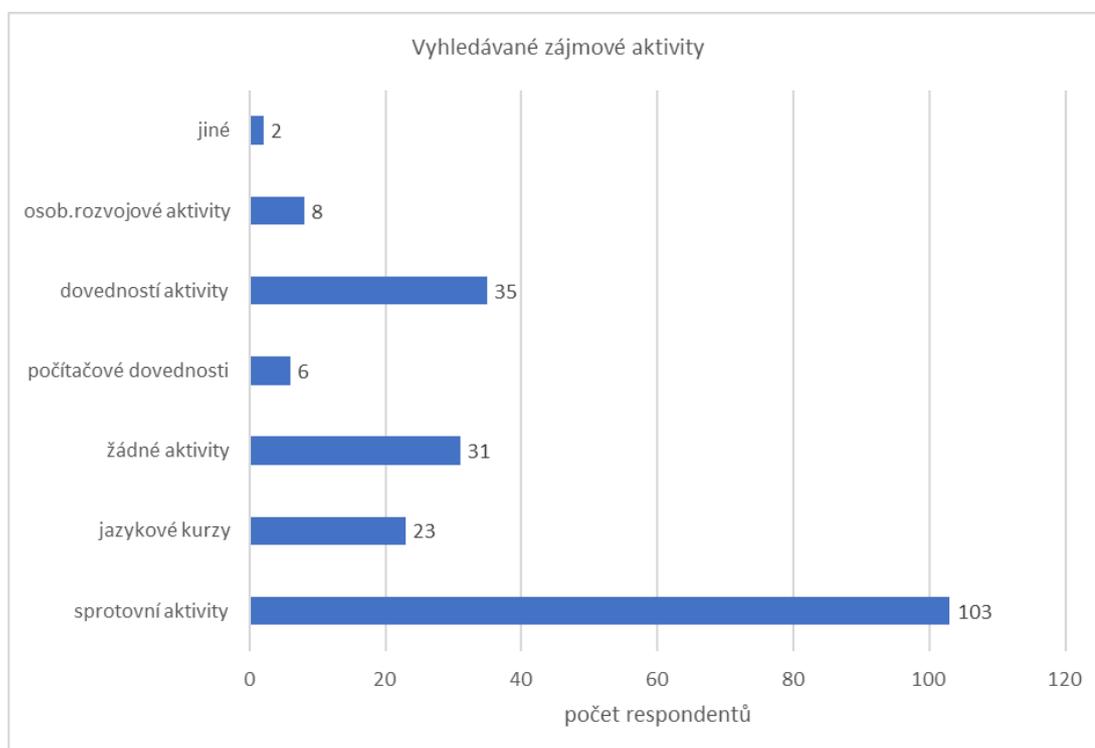
5.6. Ověřování stanovených hypotéz

Níže popsané hypotézy byly ověřovány otázkami v dotazníku, postup je popsán v kapitole 5.2.

Zde jsou uvedeny výsledky z analýzy dat, které určí, zda jsou stanovené hypotézy potvrzeny nebo vyvráceny.

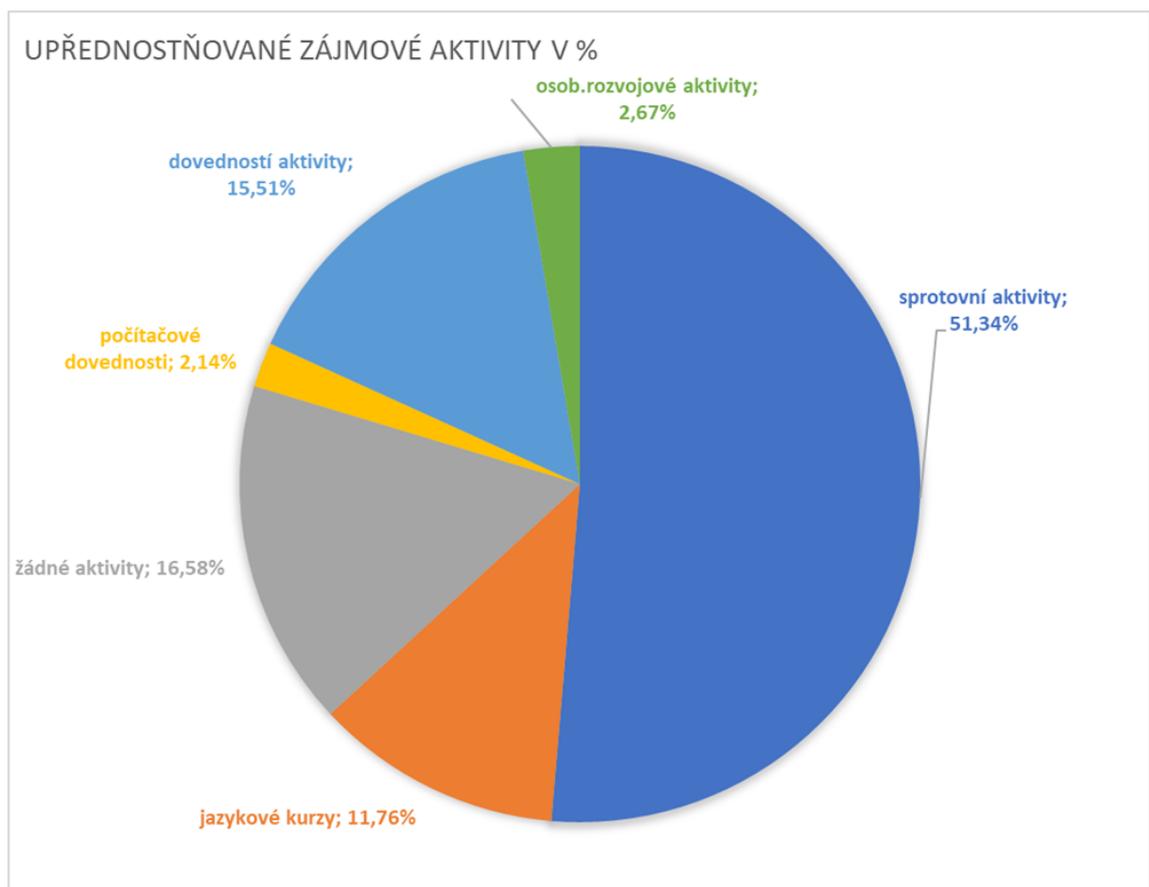
H1: Předpokládám, že více než 50 % respondentů na Šumpersku upřednostňuje v rámci zájmového vzdělávání sportovní aktivitu.

Hypotézu č. 1 jsem ověřovala otázkami č. 3, 4 a 5 v dotazníku. Z otázky č.3 „Jaké druhy zájmového vzdělávání vyhledáváte“, která obsahuje možnost vypsat konkrétní aktivitu, vyplynulo, že, nejčastěji vyhledávanou aktivitou mezi respondenty viz graf H1 je na prvním místě sportovní aktivita (nejčastěji cyklistika), na dalších místech jsou dovedností aktivity, kdy respondenti uváděli např. pletení, háčkování či drátkování Na trochu nižší úrovni zájmu respondentů jsou jazykové kurzy (nejvíc angličtina)

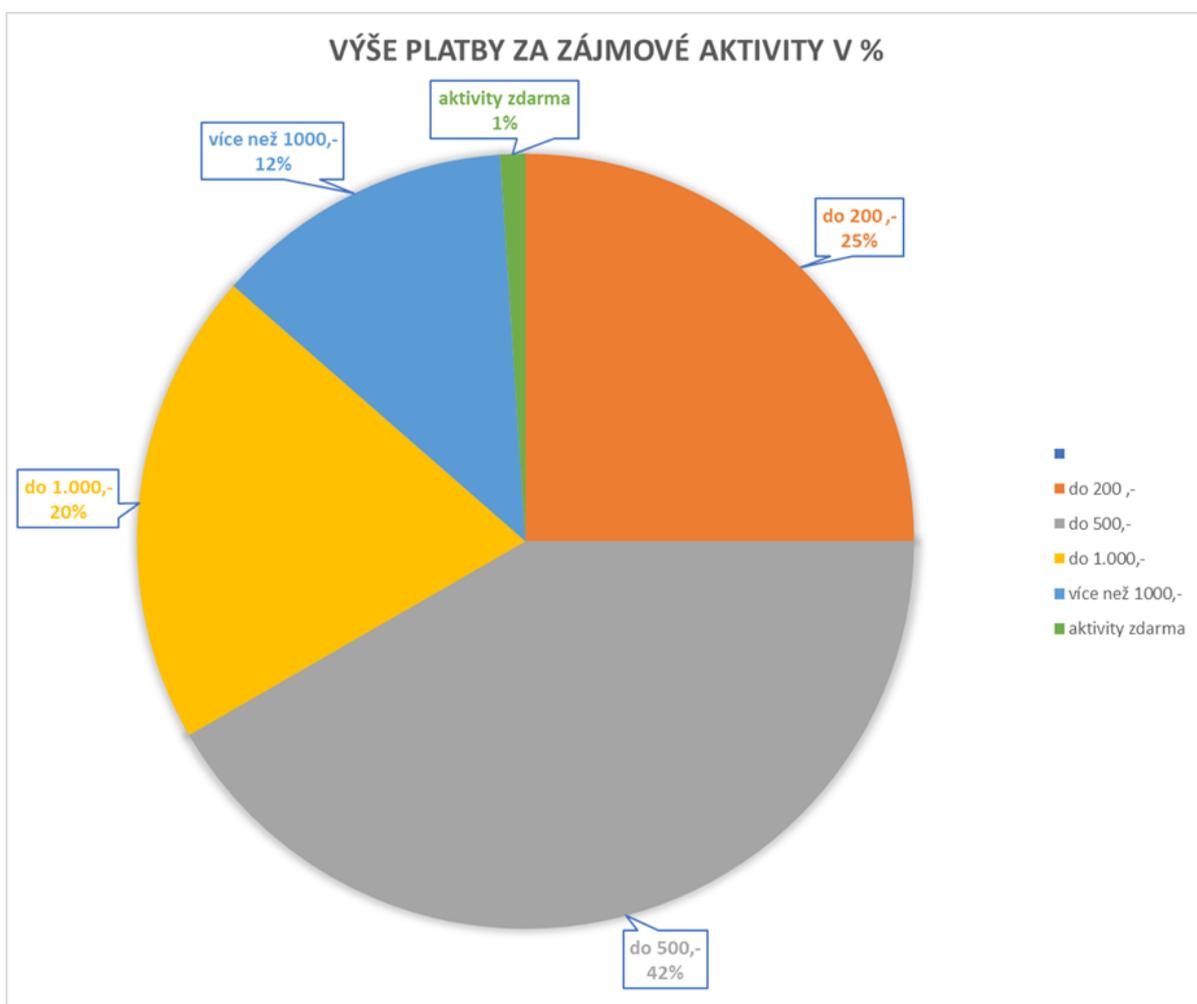
Graf H1: Vyhledávané zájmové aktivity (Zdroj: Vlastní zpracování)

Otázka č. 4 „Jaký druh zájmového vzdělávání vyhledáváte nejčastěji, je Vaše nejoblíbenější“ umožnila pouze jednu odpověď, varianty odpovědí byly totožné jako v otázce č. 3. Upřednostňované zájmové aktivity jsou v procentuálních poměrech uvedeny v grafu H1-1. Možnost odpovědi: „jiné“ neoznačil nikdo. Na nejnižší příčce v oblíbenosti jsou s 2,14 % uvedeny počítačové dovednosti. V téměř 17 % odpovědí respondenti uvádí, že nevyhledávají žádné aktivity. Dle předpokladu této hypotézy je u 51,34 % respondentů na vrcholu oblíbenosti zájmových aktivit sport. Tímto výsledkem výzkumného šetření tedy považuji tuto hypotézu za potvrzenou, byť s těsným výsledkem.

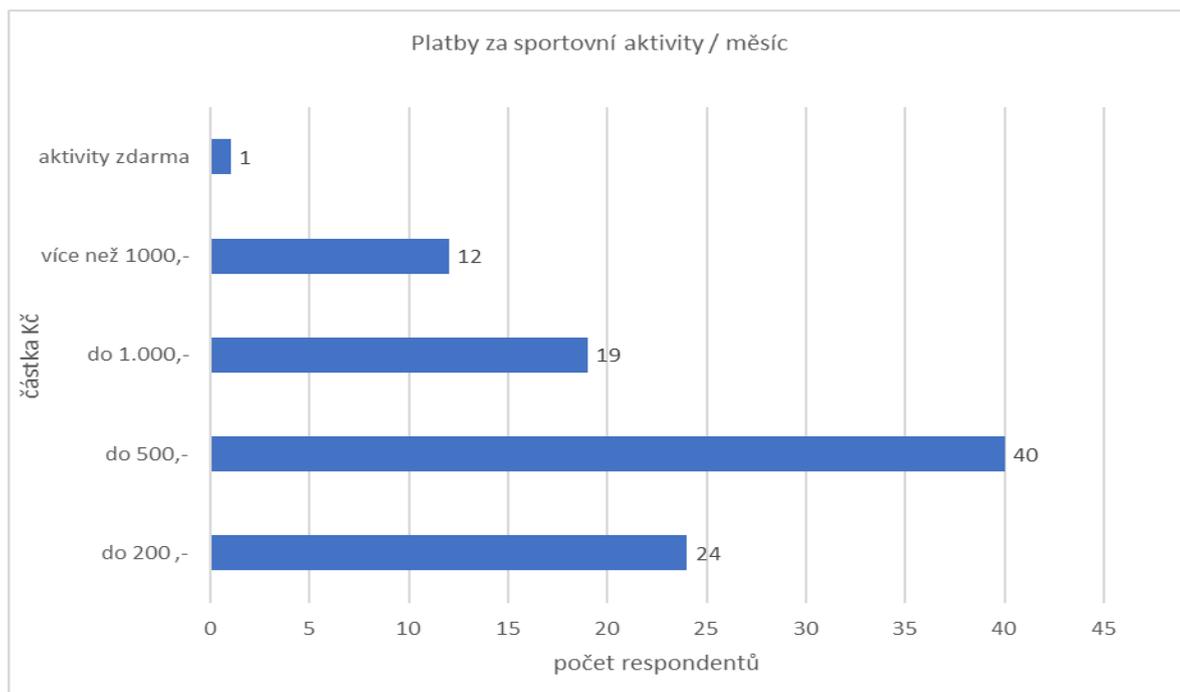

Graf H1-1: Upřednostňované zájmové aktivity (Zdroj: Vlastní zpracování)

Součástí hypotézy byla též otázka výše finanční částky, kterou jsou respondenti ochotni za měsíc investovat do svého zájmového vzdělávání. Vzhledem ke spíše nižším finančním příjmům (viz obrázek č. 2, str. 52) obyvatel předpokládám, že více než polovina respondentů bude upřednostňovat takové sportovní aktivity, které jsou méně nebo minimálně finančně nákladné (do 500 Kč/měsíc). Dle výsledů uvedených v grafu H1-2 a grafu H1-3 je zřejmé, že postoj 68 % respondentů koresponduje s tímto předpokladem, a jsou ochotni investovat do vlastního zájmového vzdělání maximálně 500 Kč/ měsíc.

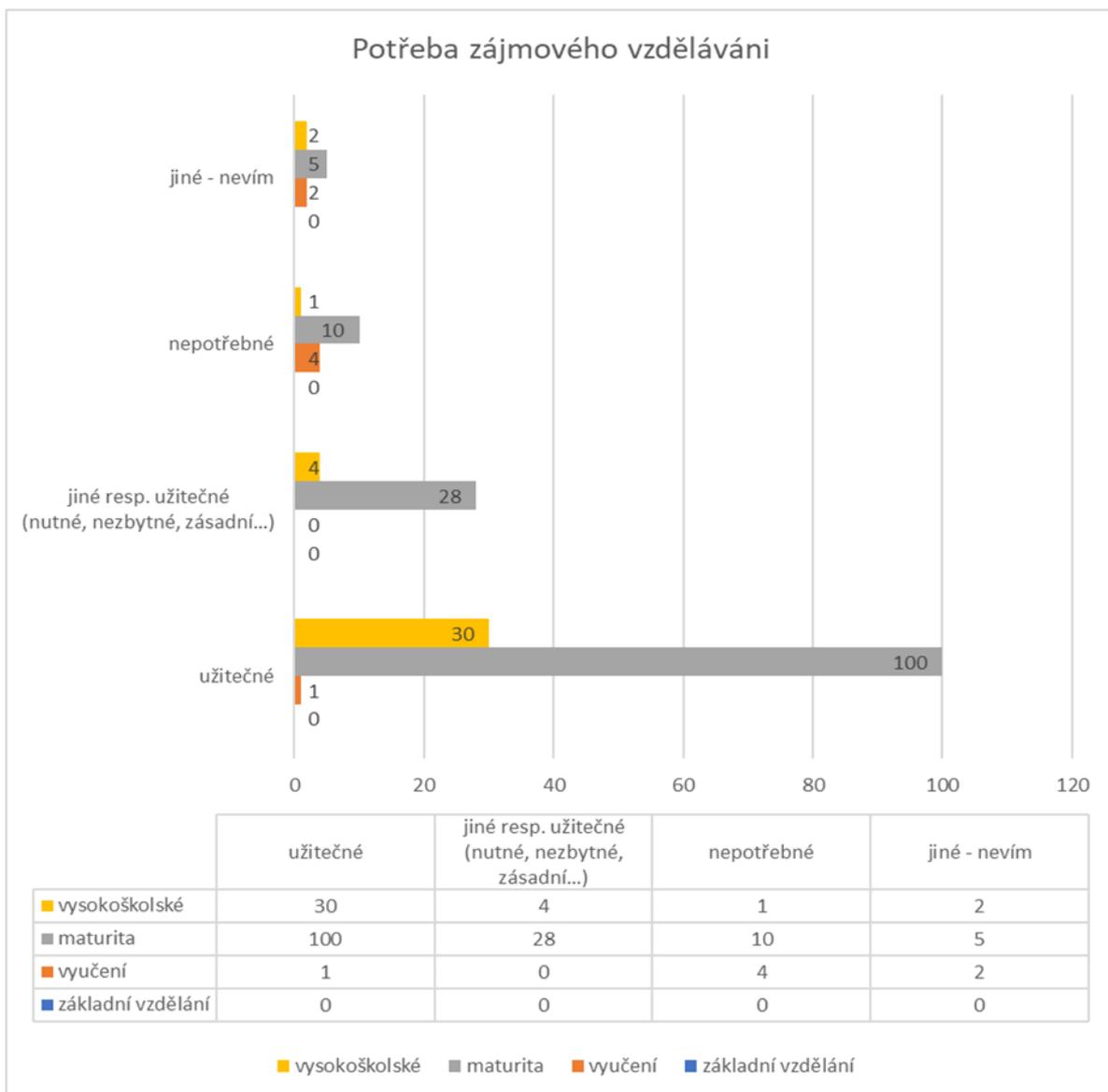
Graf H1-2 Výše platby za zájmové aktivity v % (Zdroj: Vlastní zpracování)

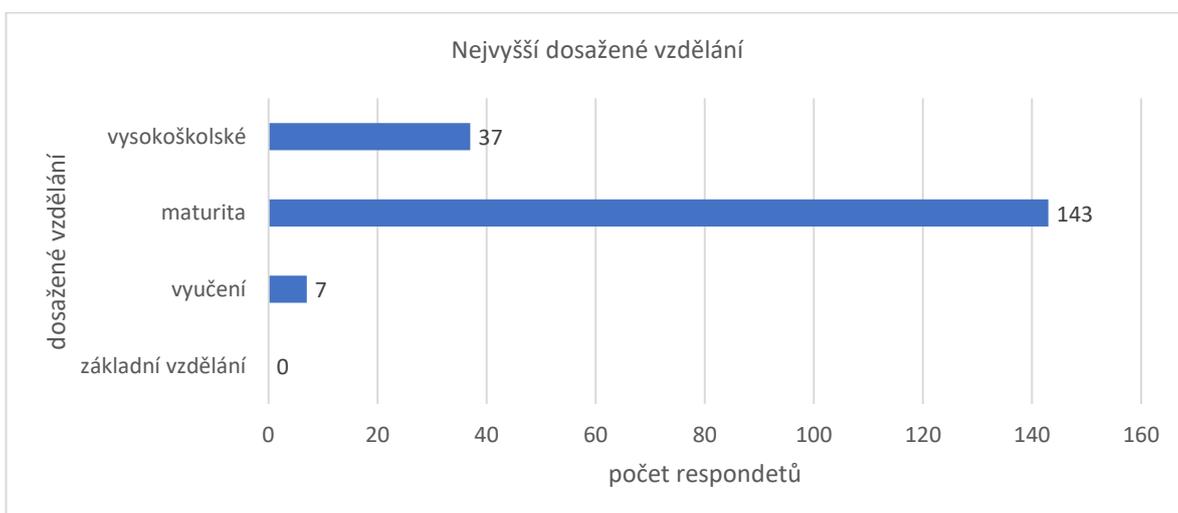
Graf H1-3 –Platby za sportovní aktivity/měsíc (Zdroj: Vlastní zpracování)

H2: Předpokládám, že více než 30 % respondentů nepovažuje jakékoli zájmové vzdělávání pro svůj život za potřebné.

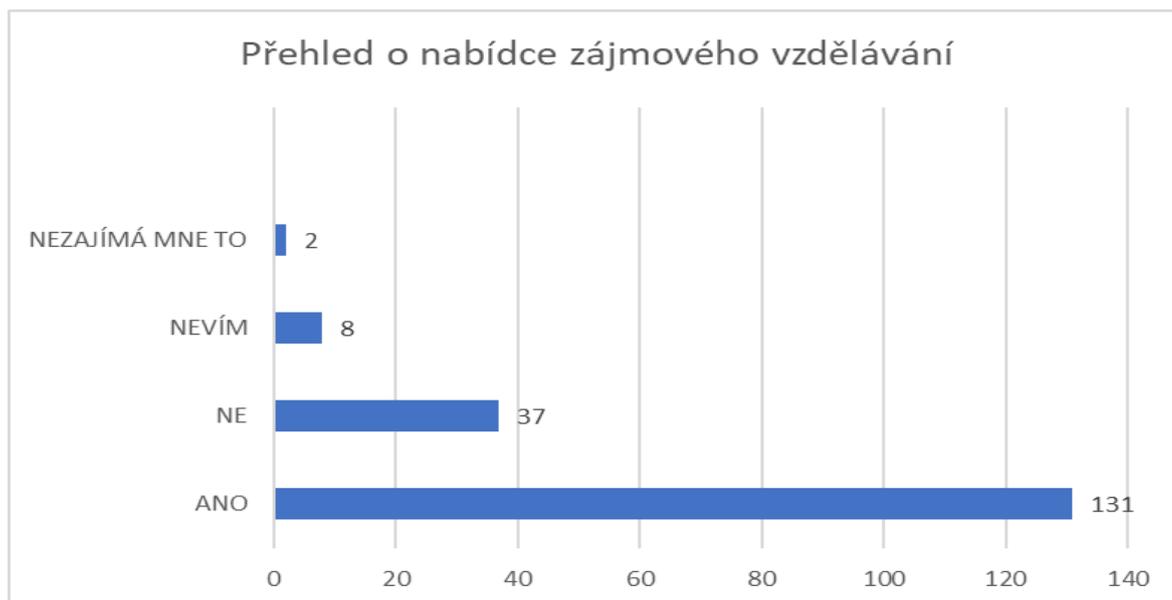
Hypotézu č. 2 jsem ověřovala pomocí otázek č. 6, č.10 a doplňující otázka č.7. Otázka č. 10 „Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?“ byla jedním z podkladů stanovené hypotézy, která se zakládá na předpokladu, že lidé s nižším vzděláním nevyhledávají tolik zájmové vzdělávání, jako respondenti s vyšším vzděláním. Otázka č. 6 „Považujete ve svém životě zájmové vzdělání za:“...“ pak umožnila respondentům vyjádřit svůj postoj k zájmovému vzdělávání. Otázka č. 7 má doplňující charakter k tomuto tématu, a zjišťuje, zda mají respondenti povědomí o nabídce zájmového vzdělávání v jejich obci, výsledek zobrazuje graf č. H2-2. Grafy H2 a H2-1 zobrazují přehled nejvyšších dosažených vzdělání, graf H2 potřebu zájmového vzdělávání.

Graf H2: Potřeba zájmového vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H2-1 Nejvyšší dosažené vzdělání (Zdroj: Vlastní zpracování)

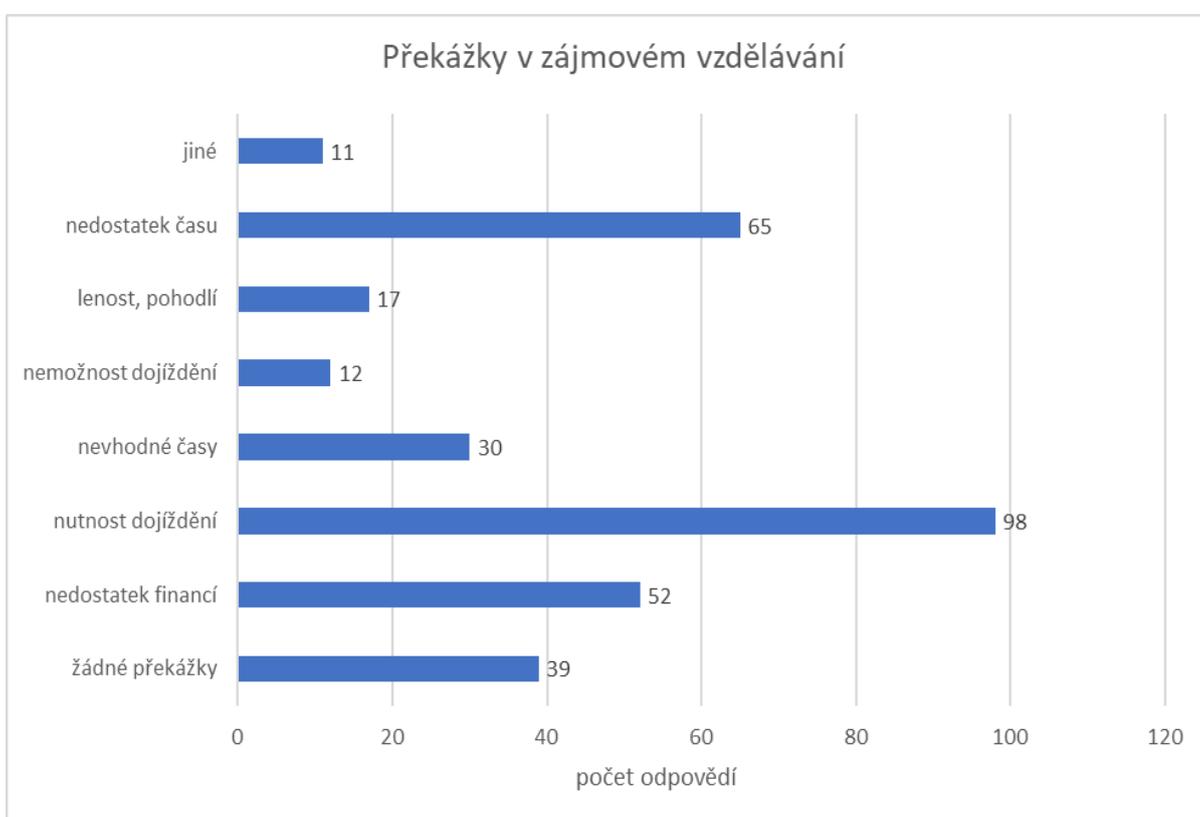
Graf H2-2 Přehled o nabídce zájmového vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Z grafu H2 lze také vyčíst postoje respondentů dle důležitosti, kterou přiřkládají zájmovému vzdělání v závislosti na dosaženém nejvyšším vzdělání. Dle formulace hypotézy zde uvádím, že ze 187 respondentů má 150 nižší než vysokoškolské vzdělání. Dále z grafu H2 vyplývá, že 129 respondentů s nižším, než vysokoškolským vzděláním považuje zájmové vzdělávání ve svém životě za užitečné, z nich ještě 28 respondentů využilo možnosti rozšířené odpovědi, kdy použili výrazy, které zřejmě lépe vystihují jejich postoj k užitečnosti tohoto vzdělávání (nezbytné, nutné, důležité, zásadní apod.). Výsledkem je, že z celkového počtu 129 respondentů, kteří vyhovují výší vzdělání hypotéze č. 2, 21 respondentů vyjádřilo názor, že neví nebo nepotřebují zájmové vzdělávání. V procentuálním vyjádření to znamená, že 14% respondentů s nižším, než vysokoškolským vzděláním nepovažuje zájmové vzdělávání pro svůj život za potřebné.

Tímto se hypotéza č. 2 nepotvrdila

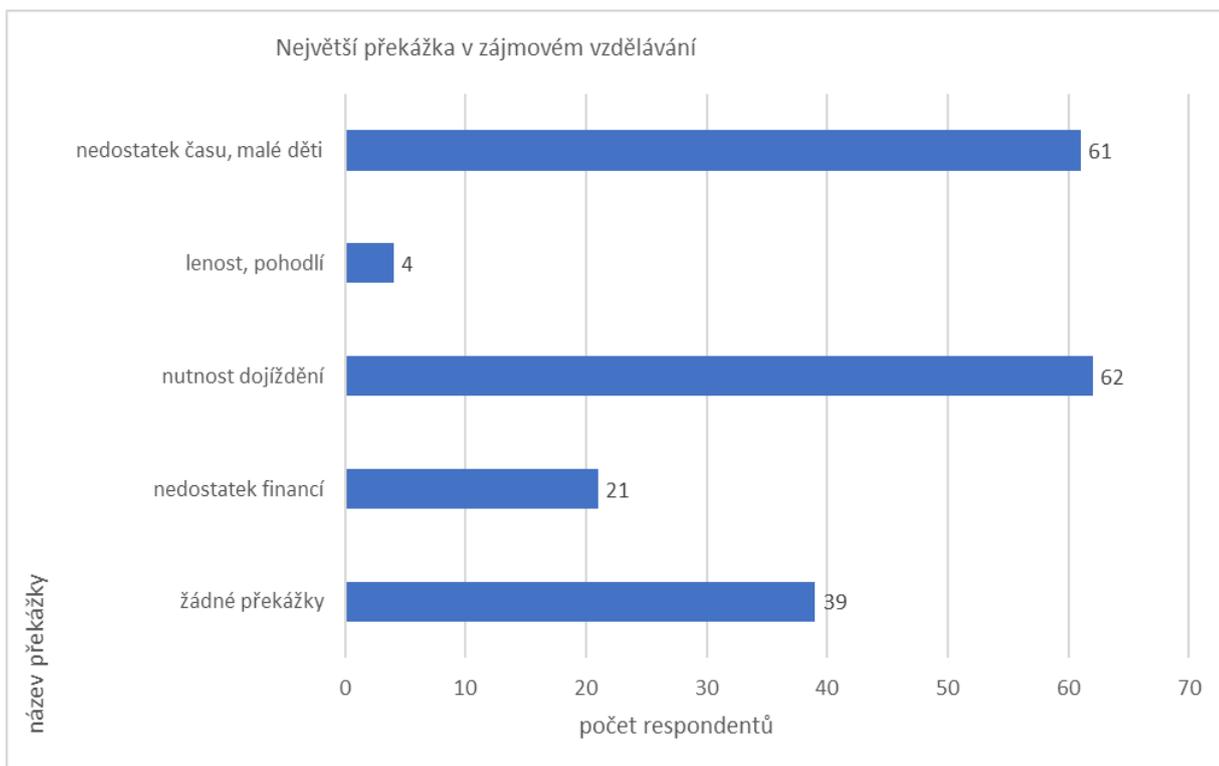
H3: Předpokládám, že více než 30 % respondentů neabsolvuje žádné zájmové vzdělávání z důvodu nutnosti dojíždět.

Hypotéza č. 3 byla ověřována pomocí dotazníkových otázek č. 8 a č. 9. Princip dotazování pro tuto hypotézu byl stejný jako u hypotézy č. 1. Tzn. že nejprve byly v otázce č. 8 „Jaké překážky Vám brání v absolvování zájmového vzdělávání“ nabídnuty varianty odpovědí, kdy respondent mohl vybírat více možností. Následná otázka č. 9 nabídla stejné varianty odpovědí, s možností výběru pouze jedné, té největší překážky. V níže uvedeném grafu H3 jsou zobrazeny všechny překážky, které respondenti označili, je zjevné, že u většiny respondentů se jedná o souběh různých překážek.

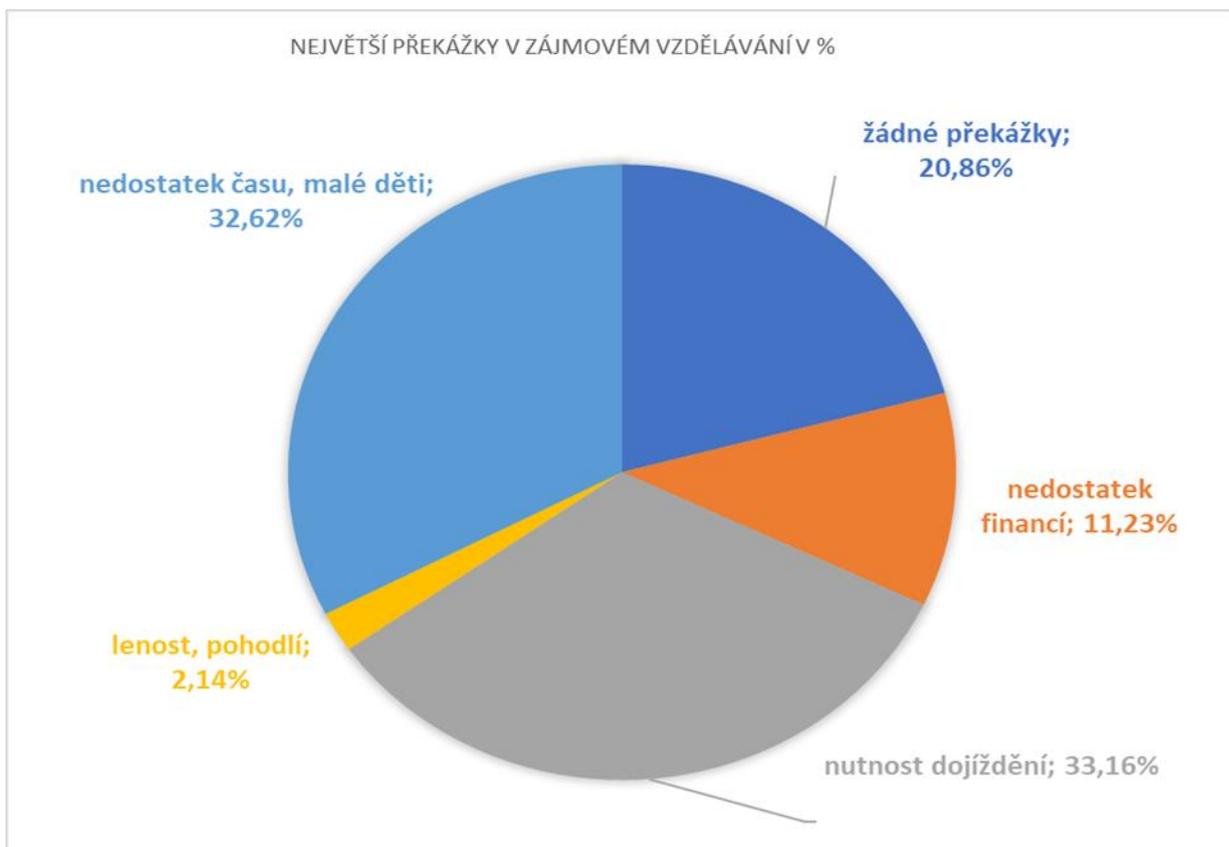

Graf H3 Překážky v zájmovém vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H3-1 ukazuje jednu vybranou možnost, kterou respondenti považují za svoji největší překážku, která jim brání a absolvování zájmového vzdělávání. Variantu otevřené možnosti jedné odpovědi zvolilo 6 respondentů, kteří se odkazovali na malé děti. Ze zřejmých důvodů se tedy jedná o nedostatek času, proto jsem tyto odpovědi započítala do součtu možnosti „nedostatek volného času“.

Graf H3-1 Největší překážka v zájmovém vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H3-1a Největší překážky v zájmovém vzdělávání v % (Zdroj: Vlastní zpracování)

Nejmenší procentuální zastoupení a to 2,14 %, tj. 4 respondenti, označili za nejdůležitější překážku lenost nebo pohodlí či nezájem o zájmové vzdělávání. Ve variantě otázky č. 8, kdy bylo možno volit více odpovědí, tuto možnost zvolilo jako jednu z dalších překážek o 13 respondentů víc. Odpověď „jiné (prosím vypište)“ nezvolil nikdo. Z grafu H3-1a lze vyčíst procentuální rozdělení jedné nejdůležitější překážky, kterou respondenti uvedli. Z tohoto grafu vyplývá, že celkem 33,16 % respondentů za největší překážku pro absolvování zájmového vzdělávání považuje nutnost dojíždění za tímto vzděláváním. V těsném závěsu za dojížděním se umístila jako největší překážka s 32,62% nedostatek času vč. péče o malé děti. Tímto výsledkem je potvrzena hypotéza č. 3.

Diskuse

V diskusi se budu věnovat vyhodnocení a shrnutí získaných dat z vlastního výzkumného šetření. Cílem práce bylo zjistit preference a případné překážky v zájmovém vzdělávání dospělých osob na Šumpersku. Šumperskem je v této práci vymezena oblast SO ORP, jak je uvedeno v kapitole Úvod.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 187 respondentů, z toho 120 (64 %) žen a 67 (36%) mužů. Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií představovali téměř shodně respondenti ve věku 27– 45 let a ve věku 46 – 65 let. Nejméně zastoupena byla věková kategorie 66 a více let. Z těchto dat lze usuzovat, že výzkumného šetření se účastnili převážně lidé v produktivní věku, kdy musí svůj čas dělit převážně mezi zaměstnání a rodinu.

Hypotéza č. 1 ověřovala, zda mezi preferovaný druh zájmového vzdělávání u více než 50 ti % respondentů patří sportovní aktivity. S ohledem na nejvíce zastoupené věkové kategorie, kdy věk těchto respondentů odpovídá produktivnímu věku, ve kterém je nutné čas obvykle rozdělovat mezi rodinu a zaměstnání, se sportovní aktivity, zejména individuální, jeví jako ideální z důvodu časové variability. V oblasti Šumperska je díky převážně přírodnímu prostředí mnoho možností ke sportovním aktivitám jako např. cyklistika, turistika apod. I toto bude pravděpodobně jedním z důvodů, proč byla tato hypotéza potvrzena. V souvislosti s tímto zjištěním se zde otvírá prostor pro další, konkrétnější výzkum, zejména v oblasti jednoznačně preferovaných sportovních aktivit (cyklistika, míčové hry, turistika apod.), výsledky takového výzkumu by mohly následně využít dotčené obce např. pro cílený rozvoj zázemí dle preferovaných aktivit jejich občanů.

Součástí hypotézy je stanoven i předpoklad, že respondenti budou preferovat spíše méně finančně náročné zájmové aktivity. I tento předpoklad se potvrdil, nejvíce respondentů upřednostňuje utratit měsíčně max. 500 Kč

za svoje zájmové aktivity. Pravděpodobně je to dáno nižšími výdělky v regionu v porovnání s dalšími regiony ČR, neboť se zde nachází i vyloučené lokality, které se obvykle vyznačují minimálními finančními příjmy.

S tímto faktem souvisí i výše dosaženého vzdělání, kdy cca 80% respondentů uvedlo, že má nižší, než vysokoškolské vzdělání. S tímto výsledkem následně pracovala hypotéza č. 2, kdy jsem předpokládala, že více než 30 % respondentů nepovažuje zájmové vzdělávání pro svůj život za potřebné.

Vycházela jsem i z kapitoly 2.1, kde se uvádí jako bariéry v zájmovém vzdělávání např. nízké sebevědomí nebo i nedostatečné intelektuální schopnosti, případně jsou respondenti ovlivněni negativním postoji a přesvědčeními, které jsou ustálené v jejich sociální skupině a prostředí, ve kterém žijí. Tato, snad lze napsat, pesimistická hypotéza se ovšem nepotvrdila, protože pouze 14 % respondentů uvedlo, že nepovažuje zájmové vzdělávání pro svůj život za potřebné. Na doplňující otázku, zda mají respondenti povědomí o nabídce zájmového vzdělání v jejich obci jich 70 % odpovědělo, že ano. Tento výsledek je dobrou zprávou pro představitele obcí i společnosti jako celku, neboť díky zájmovému vzdělávání občané mohou lépe prožívat svůj život, zapojují se do komunitních aktivit, mají větší přehled o dění ve společnosti a mohou tak i upravovat svoje názory a postoje ve prospěch ostatních. Nejsou uzavřeni pouze ve své vlastní bublině problému, starostí a potíží, ale získávají určitý nadhled a toleranci, jak se lze také dočíst v kapitole 3.3.

Přestože jsou z výše uvedených výsledků hypotézy respondenti přesvědčeni o pozitivních přínosech zájmového vzdělávání, existují i překážky, které mohou některým bránit v absolvování zájmového vzdělávání. Hypotéza č. 3 předpokládá, že více než 30 % respondentů neabsolvuje žádné zájmové vzdělávání z důvodu nutnosti dojíždění za ním. Region Šumpersko je celkem rozsáhlý a mnoho vesnic je obtížně přístupných zejména hromadnou

dopravou. Mnoho vesnic, zejména dál od Šumperka nemá vlakové spojení, autobusová doprava je omezena a o víkendech téměř nulová. Pokud občané nemají auto, nebo nemohou řídit, je možnost dopravy za zájmovým vzděláváním mimo jejich obec prakticky vyloučena. S tímto problémem může souviset také výsledek hypotézy č. 1, kdy určité, zejména individuální sportovní aktivity je možno vykonávat i v místě bydliště a není nutné dojíždět. Z výsledků analýzy dat vyplývá, že 32,62 % respondentů považuje za největší překážku nedostatek času vč. péče o malé děti, dalších 33,06 % respondentů pak považuje za největší překážku v zájmovém vzdělávání právě dojíždění. Tímto výsledkem se hypotéza považuje za potvrzenou, byť výsledek je velmi těsný. Pouze 2,14 % respondentů uvedlo, že za největší překážku považují vlastní lenost a pohodlí.

Jak je výše uvedeno, výzkumného šetření se zúčastnilo 187 respondentů, z toho 120 (64 %) žen a 67 (36 %) mužů. Jako nedostatek tohoto šetření uvádím nevyrovnanost počtu respondentů na základě pohlaví. Zastoupení žen v tomto výzkumu je totiž výrazně větší, proto tento nedostatek neumožňuje zcela zobecnit výsledky šetření na celou populaci oblasti Šumperska.

ZÁVĚR

Tato práce je věnována zájmovému vzdělávání dospělých na Šumpersku.

Cílem práce bylo zjistit preferovaný typ zájmového vzdělávání a případné překážky, které brání jeho absolvování. Část práce se zaměřila také na výši finanční částky, kterou jsou občané na Šumpersku ochotni investovat měsíčně do svého zájmového vzdělávání a také, zda mají povědomí o nabídkách zájmových aktivit v jejich obci.

V teoretické části jsou uvedeny základní pojmy a termíny, které upřesňují postavení zájmového vzdělávání v kontextu celoživotního učení dospělých. Jsou tam uvedeny též bariéry, které mohou dospělé limitovat v celoživotním učení, vč. zájmového vzdělávání. Je zde také upřesněno legislativní zakotvení, resp. nezakotvení zájmového vzdělávání v rámci české legislativy, která je v této oblasti zcela nedostatečná.

Tyto informace sloužily jako teoretický podklad pro další část práce, která obsahuje vlastní výzkum výběrově zaměřený na dospělé obyvatele příslušných obcí Šumperska.

Z výsledků vlastního výzkumu bylo zjištěno, že nejvíce preferovaným typem zájmového vzdělávání dospělých osob na Šumpersku jsou sportovní aktivity, necelých 17 % dospělých nevyhledává žádné aktivity.

Podle tiskové zprávy ČSÚ se v Česku sportu pravidelně věnuje zhruba třetina lidí. Častěji přitom sportují muži než ženy. Nejoblíbenější aktivitou je z hlediska velikosti členské základny sportovních svazů v České republice jednoznačně nejoblíbenějším sportem fotbal (ČSÚ, 2017). V mém výzkumu sportovní aktivity preferovalo více než 50 % respondentů, což může být dáno nižší dostupností jiných možností zájmového vzdělávání v tomto regionu.

.Za největší překážku v absolvování byla uváděna nutnost dojíždění za zájmovými aktivitami, těsně za touto překážkou bylo uváděno nedostatečné množství volného času společně s péčí o malé děti. Protože respondenti byli převážně v produktivním věku, lze předpokládat, že tyto výsledky jsou navázány na rodinné a pracovní povinnosti, které jsou ovšem v čase proměnné, tudíž je pravděpodobné, že by stejní respondenti s přibývajícím roky označili jako největší překážky ve svém zájmovém vzdělávání jiné možnosti.

Jako pozitivní zprávu lze označit fakt, že se nepotvrdil předpoklad, který stanovil, že respondenti s nižším, než vysokoškolským vzděláním nebudou pokládat zájmové vzdělávání za potřebné. Pouze 14 % respondentů uvedlo, že zájmové vzdělání k životu nepotřebují, nebo neví. Také informovanost o nabídkách zájmového vzdělávání v jejich obci byla vysoká, z čehož je možno usuzovat, že se o tyto možnosti alespoň aktivně zajímají.

Z těchto faktů lze vyvodit, že bytí je Šumpersko region spíše v okrajové části České republiky, z velké části bývalé Sudety, zdejší občané považují zájmové vzdělávání za důležité pro svůj život, věnují mu svůj volný čas a přispívají tím nemálo k občanské aktivitě v této části naší země.

Tato práce je zaměřena regionálně a nemá, a nemůže mít ze své podstaty celospolečenský přesah. Mohou z ní však případně čerpat poznatky regiony s podobným demografickým složením obyvatelstva a územním rozložením, zejména v pohraničních oblastech naší republiky.

DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který bude jedním z podkladů pro mou bakalářskou práci s názvem: Zájmové vzdělávání dospělých na Šumpersku. Zájmovým vzděláváním se rozumí všechny činnosti, které vykonáváte ve svém volném čase, pro vlastní zájmy, potěšení a záliby. Jako oblast Šumperska je pro tuto práci stanoven správní obvod obce s rozšířenou působností Šumperk a patří sem tyto obce: Bludov, Bohdíkov, Bohutín, Branná, Bratrušov, Bušín, Dlouhomilov, Dolní Studénky, Hanušovice, Hraběšice, Hrabišín, Chromeč, Jakubovice, Janoušov, Jindřichov, Kopřivná, Libina, Loučná nad Desnou, Malá Morava, Nový Malín, Olšany, Oskava, Petrov nad Desnou, Písařov, Rapotín, Rejchartice, Ruda nad Moravou, Sobotín, Staré Město, Sudkov, Šléglov, Šumperk, Velké Losiny, Vernířovice, Vikantice, Vikýřovice.

Tento dotazník je zcela anonymní a nelze jej nijak spojit v Vaší osobou.

1) Bydlíte na Šumpersku (ve vyjmenovaných obcích – viz výše)?:

ANO

NE

2) Prosím uveďte svůj věk:

méně než 19

19 - 26

27– 45

46 - 65

66 a více let

3) Jaké druhy zájmového vzdělávání vyhledáváte?

Možno více odpovědí, možno i vypsat konkrétně

Sportovní aktivity (např. turistika, míčové sporty, tanec, lyžování ...)
.....

Jazykové kurzy .....

Dovedností aktivity (např. pečení chleba, kurzy líčení, práce se dřevem..).....

Osobností rozvojové aktivity (např. sborový zpěv, dobrovolnictví v nemocnici, aktivní členství v politické organizaci ...)
.....

Počítačové dovednosti .....

Jiné (prosím vypište) .....

Žádné zájmové vzdělávání nevyhledávám.

4) Jaký druh zájmového vzdělávání vyhledáváte nejčastěji, je Vaše nejoblíbenější. Označte prosím pouze jednu odpověď.

Sportovní aktivity (např. turistika, míčové sporty, tanec, lyžování)

Jazykové kurzy

Dovedností aktivity (např. pečení chleba, kurzy líčení, práce se dřevem,)

Osobností rozvojové aktivity (např. sborový zpěv, dobrovolnictví v nemocnici, aktivní členství v politické organizaci ...)

Počítačové dovednosti

Jiné (prosím vypište) .....

Žádné zájmové vzdělávání nevyhledávám.

5) Kolik korun jste ochotni měsíčně zaplatit za vlastní zájmové vzdělávání:

Vyhledávám pouze aktivity, které jsou zdarma.

Do 200 Kč

Do 500 Kč

Do 1000 Kč

Jiné (prosím vypište) .....

6) Považujete ve svém životě zájmové vzdělávání za:

Užitečné

Nepotřebné

Jiné (prosím vypište) .....

7) Máte v obci, ve které bydlíte, možnosti zájmového vzdělávání dle Vašich referencí?

Ano

Ne

Nevím

Nezajímá mne to.

8) Jaké překážky Vám brání v absolvování zájmového vzdělávání
Možno více odpovědí.

Žádné překážky nevnímám, nic mne neomezuje.

Nedostatek financí.

Nutnost dojíždění.

Časy/termíny ve kterých zájmové vzdělávání probíhá.

Nemám možnost dojíždět (nejezdí autobusy, nemám auto apod.)

Vlastní pohodlí, lenost, nezájem.

Nedostatek volného času.

Jiné (prosím vypište): .....

9) Označte prosím pouze jednu překážku, která Vám nejvíc brání v absolvování zájmového vzdělávání

Žádné překážky nevnímám, nic mne neomezuje.

Nedostatek financí.

Nutnost dojíždění.

Časy/termíny ve kterých zájmové vzdělávání probíhá.

Nemám možnost dojíždět (nejezdí autobusy, nemám auto apod.)

Vlastní pohodlí, lenost, nezájem.

Nedostatek volného času.

Jiné (prosím vypište): .....

10) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Základní

Vyučen

Maturita

Vysokoškolské

Jiné (prosím vypište): .....

11) Jste?

Muž

Žena

Děkuji za Vaši ochotu a čas, který jste věnovali tomuto dotazníku. Vaše odpovědi budou velmi užitečné pro celkový výsledek mého výzkumu. Helena Hloušková, studentka bakalářského oboru Andragogika se zaměřením na personální rozvoj, Univerzita Palackého v Olomouci.

Seznam literatury

- BENEŠ, Milan. Andragogika. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.
- ČESKO. Vyhláška č. 74/2005 Sb.: Vyhláška o zájmovém vzdělávání. In: . Praha: Zákony pro lidi, 2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-74>
- ČESKO. Zákon č. 179/2006 Sb.: Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). In: . Praha: Zákony pro lidi, 2006. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-179>
- ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb.: Školský zákon. In: . Praha: Zákony pro lidi, 2004. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>
- ČSÚ. [Sportu se pravidelně věnuje zhruba třetina Čechů | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz)
- ČORNANIČOVÁ, Rozália. Zájmové vzdelávanie – didaktické aspekty. In CHOMOVÁ, Svetlana a Miroslav KRYSTOŇ. ZÁUJMOVÉ VZDELÁVANIE TEÓRIA, METODIKA, PRAX. Národné osvetové centrum v spolupráci s Katedrou andragogiky PF UMB. Banská Bystrica, 2011. ISBN 978-80-7121-336-9. Dostupné z: <https://www.nocka.sk/wp-content/uploads/2020/04/Z%C3%A1ujmo%C3%A9v-vzdel%C3%A1vanie.pdf>
- DANIELOVÁ, Lenka, Dana LINHARTOVÁ a Helena FEJFAROVÁ, ed. Celoživotní vzdělávání v podmínkách EU. Brno: Pro Mendelovu univerzitu v Brně vydalo Nakladatelství Masarykovy univerzity, 2012. ISBN 978-80-210-5873-6.
- DVOŘÁKOVÁ, Miroslava a Michal ŠERÁK. Andragogika a vzdělávání dospělých: vybrané kapitoly. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2016. ISBN 978-80-7308-694-7.
- DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2002. ISBN: 978-80-246-0139-7
- Evropská komise. MEMORANDUM O CELOŽIVOTNÍM UČENÍ. Národní vzdělávací fond [online]. 2000 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: <http://old.nvf.cz/archiv/memorandum/obsah.htm>
- EXT-G-Albertone. Důvody účasti na neformálním vzdělávání a školení, 2007. Eurostat [online]. Eurostat, 2011 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Reasons_for_participation_in_non-formal_education_and_training,_2007_\(1\)_\(%25\).png&oldid=70902](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Reasons_for_participation_in_non-formal_education_and_training,_2007_(1)_(%25).png&oldid=70902).
- HRONÍK,F. Rozvoj a vzdělávání pracovníků. 2006 Praha: Grada.

CHOMOVÁ, Svetlana a Miroslav KRYSTOŇ. ZÁUJMOVÉ VZDELÁVANIE TEÓRIA, METODIKA, PRAX. Národné osvetové centrum v spolupráci s Katedrou andragogiky PF UMB. Banská Bystrica, 2011. ISBN 978-80-7121-336-9. Dostupné z: <https://www.nocka.sk/wp-content/uploads/2020/04/Z%C3%A1ujmo%C3%A9v-vzdel%C3%A1vanie.pdf>

KOPECKÝ, Martin. Občanské vzdělávání dospělých v Evropě Povaha, funkce a vybrané národní příklady. MŠMT [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/obcanske-vzdelavani-dospelych-1>

KRYSTOŇ, Miroslav. Obsahové a procesuálne aspekty záujmového vzdelávania. In: Záujmové vzdelávanie, teória, metodika, prax. Bratislava: NOC, 2011. ISBN 978-80-7121-336-9.

KUPCOVÁ, Veronika. Záujmové vzdelávanie dospelých z aspektu kvality. Banská Bystrica: Belanium, 2014. ISBN 978-80-557-0744-0.

Místní akční plán vzdělávání obce s rozšířenou působností Šumperk 2016-2023(dále jen MAP ORP Šumperk), číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000346, 2018. Dostupné z: Místní akční plán vzdělávání obce s rozšířenou působností Šumperk (sumperskyvenkov.cz)

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha. [Praha]: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

OECD, Education Today 2013: The OECD Perspective , 2012.OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/edu_today-2013-en

OREL, M. Psychopatologie: nauka o nemocech duše. 2016. Praha: Grada

PALÁN, Z. Výkladový slovník vzdělávání dospělých. 1997. Praha : DAHA.

PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6.

PUNCH, K. Základy kvantitativního šetření. 2008. Praha: Portál.

Strategie celoživotního učení ČR. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c 2007. ISBN 978-80-254-2218-2.

ŠERÁK, M. Zájmové vzdělávání dospělých. 2009Praha: Portál. 208 s. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠERÁK, Michal. Zájmové vzdělávání dospělých – k čemu je dobré? Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové [online]. 2016 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20160309>

ŠERÁK, Michal. Paradoxní role institucí v rámci realizace konceptu celoživotního učení. In MATULČÍK, Julius. Acta Andragogika 3 [online]. Bratislava: Univerzita

Komenského Bratislava, 2013, 121-127 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z:
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kped/projekty/projekt_Stane_m_sa_ucITelom/Acta_Andragogica/3-11.pdf

VETEŠKA, Jaroslav. Kompetence ve vzdělávání dospělých: pedagogické, andragogické a sociální aspekty. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-86723-98-3.

VETEŠKA, Jaroslav. Přehled andragogiky: úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9.

VETEŠKA, Jaroslav a Jarmila SALIVAROVÁ. Analýza rozvoje andragogiky a praxe vzdělávání dospělých v České republice. In MATULČÍK, Julius. Acta Andragogika 3 [online]. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, 2013, 121-127 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z:
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kped/projekty/projekt_Stane_m_sa_ucITelom/Acta_Andragogica/3-4.pdf

SEZNAM GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Graf č. 1: Věkové složení respondentů dle pohlaví (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H1: Vyhledávané zájmové aktivity (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H1-1: Upřednostňované zájmové aktivity (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H1-2: Výše platby za zájmové aktivity v % (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H1-3: Platby za sportovní aktivity/měsíc (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H2: Potřeba zájmového vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H2-1: Nejvyšší dosažené vzdělání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H2-2: Přehled o nabídce zájmového vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H3: Překážky v zájmovém vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H3-1: Největší překážka v zájmovém vzdělávání (Zdroj: Vlastní zpracování)

Graf H3-1a : Největší překážky v zájmovém vzdělávání v % (Zdroj: Vlastní zpracování)

Obrázek č. 1. : SO ORP ŠUMPERK

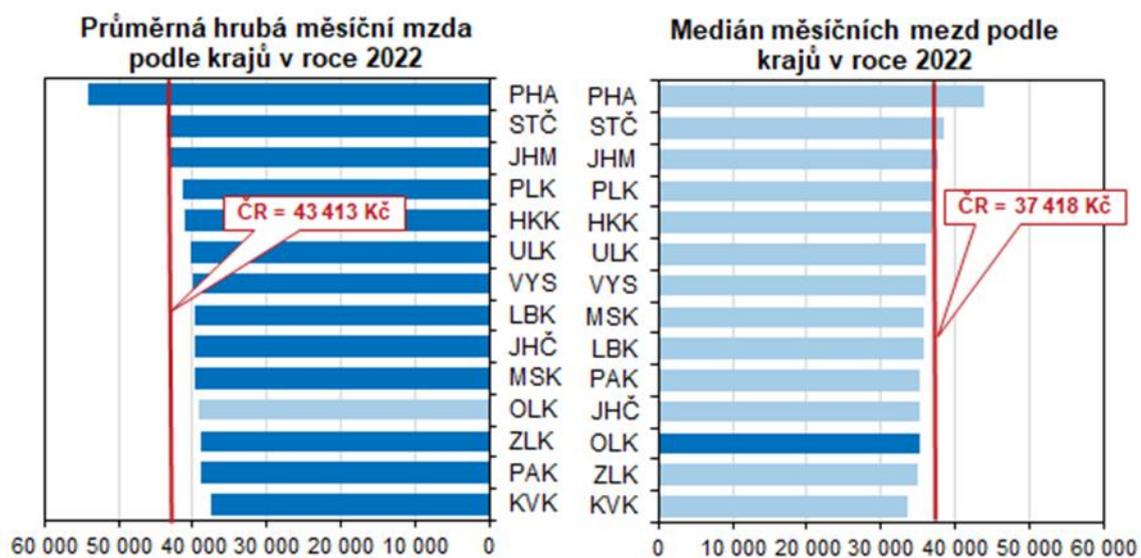
Obrázek č. 2. : Průměrná hrubá měsíční mzda podle krajů v roce 2022

SO ORP ŠUMPERK

k 1. 1. 2023

OBRÁZEK Č. 2

Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/743137-v-roce-2022-presahla-prumerna-mesicni-mzda-v-olomouckem-kraji-39-tis-kc-a-median-mezd-hodnotu-35/>